

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

НА ОТПЛАТУ

Први комад намештаја купљен на отплату била је једна велика, раскошна постела с багдахином набављена за замак Четс-

ворт у Енглеској. Постељу је израдио 1697. године неки франуски тапетар за баснословну цену од око два милиона данашњих динара. Сопственик замка отплаћивао је овај луксузни део намештаја у недељним ратама од 20.000 динара.

ОСТРВО ПИЈАНИЦА

Једно од острваца у шкотском језеру Ломонд названо је у средњем веку Острвом пијаница. То име добило је због тога што су на њега доводили жене склоне пићу и ту их остављали без могућности за повратак. Свакој таквој жени остављао је њен муж или отац само боцу воде за пиће и једар хлеб.

ГЛАВНИ АМБАСАДОР

Емануел Филиберто де Карињано (1630—1709) дошао је на свет потпуно глув. Али, и поред тог свог недостатка он је постао веома учен човек и ис-

такнут војник и државник. Научно је 7 страних језика — само да чита и пише јер због своје глувоће никад није ни научно да говори — и шпански краљ Филип V поставио га је за свог амбасадора у Савоји.

У ОВОМ БРОЈУ: Улице и насеља у старом Београду. Виктор Иго. Он црша Бима и Бума. Браш из мора. Лексикон сира. Мајмунско позориште на обали Шока. Хумор.

БРАТ ИЗ МОРА

Можда нисте знали да име једног од најсимпатичнијих становника мора, дельфина, потиче од грчке речи „делфос“ која значи — брат. То име стигло је до нас одолевајући вековима и обавијено многим лепим и дирљивим легендама.

Још у 5. веку пре наше ере „отац историје“ Херодот причао је о чуду које се догодило у Коринту. Арион, грчки песник и музичар с Лезбоса и творац дитирамба, враћао се у домовину после тријумфалних јавних наступања у Италији. Посада брода, полакомивши се на песничко богатство, одлучила је да смакне Ариона. Предложили су му да бира: или да сам себе убије с тим што би му тело било сахрањено на сувом или да скочи у море. Песник и певач изабрао је ово друго, али је замолио морнаре да му дозволе да пре смрти, испева своју последњу песму. Привучено песмом, до брода је доплвило једно јато дельфина. Када је Арион, завршивши песму, скочио у море, један дельфин га је узео себи на леђа и с њим отпловио до рта Матапана. У знак захвалности боговима због чудесног спасења, Арион је поклатио месном храму бакарну статуу која је представљала дельфина с човеком на леђима.

У старим хроникама остало је забележено да је за време

императора Августа (27-14 године пре наше ере) један дельфин из лагуне Лукрино толико заволео сина једног сиромашног рибара да га је сваког дана прносио на својим леђима преко канала у школу и истим путем враћао га кући. Малишан би позвао: „Прноси“ — и дельфин би се сместа појавио, појео рибу из дечакове руке, узимао га себи на леђа и кретао на пут.

Плиније Старији (23-79 наше ере) писао је о једном необичном догађају с дельфином. Када је једном неки уловљени дельфин био доведен до обале, сви његови сродници окупили су се у велико јато и допливали за њим. Они су, прича овај римски научник

и природњак, толико потресно изражавали своју тугу да је краљ наредио да ухваћеног дельфина ослободи. Плиније је писао и о малим дельфинима које њихови родитељи, све док сасвим не одрасту, никад не пуштају далеко од себе и о дельфинима који на својим леђима носе мртвог друга.

Из пера Плинија Старијег такође сазнајемо и о дельфинима из широког ушћа реке Латера, који су помагали рибарима при риболову. Када би се огромна јата риба упутила ка обали да би ту положила икру, за њима би кренули дельфини. Они би спречавали рибарама да се врате у море и рибари су тада готво голим рукама могли да избацују рибу на суво.

Многе приче старих Грка и Римљана о дельфинима сматрају се дуго за чисте легенде. Брем је писао да су дельфини послужили античким писцима „као тема за различне легенде“. Он је са иронијом говорио како су стари писци на сва уста хвалили узајамну приврженост дельфина и с подсмехом је наводио речи швајцарског природњака Геснера: „Делфини показују задивљујућу љубав не само један према другом, већ и према својој деци, родитељима, мртвим друговима, свим китовима уопште и људима“.

Међутим, француски природњак Тусенел, кога називају „Балзаком животиња“, односио се према причању античких аутора сасвим другачије: „Има још много простодушних људи а и ја спадам међу њих — писао је он — који наивно верују у истинитост приче о Ариону, а и у то да би и данашњи дельфини могли да подметну своја леђа како би превели преко воде ђака који је закаснио у школу“.

Многи данашњи научници у потпуности деле Тусенелово мишљење. И они сматрају, као и он, да су дельфини заслужено добили своје име и да су они права „браћа“ и то не само другим дельфинима, већ и људима.

Лексикон сира

Обед без сира је као лепа жена којој недостаје једно око — писао је француски судски саветник Антелм Брила-Саварен (1755—1882) у свом чувеном гастрономском делу „Физиологија укуса“. Његово мишљење неће нам изгледати нимало чудно и претерано, ако се сетимо да Француска није само земља вина, већ и сира.

Неком политичком песимисти Французу, Винстон Черчил је једном одговорио: „Земљи, која има 200 врста сира, не може да иде лоше“. Черчилов одговор изазвао је побуну чувеног гурмана Кирноског који носи незваничну титу

лу „француског краља добре трпезе“. Дознавши шта је Черчил рекао, Кирноски се згрануо због Черчиловог незнања: Само, 200 врсти сира! Какав потцењивање Француске и Француза! Наиме Кирноски тврди да је у свом дугом и „јелима богатом“ животу пробао 483 врсте француских сирева. Можда „краљ добре трпезе“ мало претерује. Стручњаци за сир слажу се у мишљењу да на француским пијацама може да се нађе 289 различитих сирева справљених од крављег, козјег, овчјег млека или њихових мешавина. Међутим, у овом огромном списку

сирева налази се једна „гастрономска рупа“: на њему нема сира од кобиљег млека, каквог, на пример, има у Италији.

Имена многих француских сирева заштићена су законом. Тако ниједна млекарна у округу Рокфор неће и не сме производити сир камамбер и обрнуто: у округу Камамбер не праве сир рокфор.

Државни тужилац и гурман Рејмон Линдон — знаћи двоструки колега Брила-Саварена — посветио је свој живот проучавању историје сирева. На своје запрепашћење он је установио да у Француској националној библиотеци има свега 54 књиге о сиреу написане у периоду од 1894. до 1925. године. Од тих тридесет потичу из Америке и већином су прилично кратке и површне студије. Од 1925. године па до недавно објављена су још 24 дела, али ниједно од њих није исцрпно. Једном речју, на читавом свету није постојао један прави и исцрпни лексикон сира.

Рејмон Линдон је саставио баш један такав лексикон и издао га под насловом „Књига љубитеља сира“. Његова књига чита се као роман. То је, у ствари, потпуна историја сира испричана у анегдотама, илустрована старим сликама и гравирима, с тачним подацима о већини врста француских сирева и упутствима с којим сиром иде које вино.

Као што видимо, Француска није само земља вина и сирева, већ и гурмана који своју „страст“ схватају сасвим озбиљно. Јер, вероватно у историји ниједне друге земље не могу се наћи државници, правници и књижевници — сетимо се само Балзака, Диме и њихових кухињских рецепата — који озбиљно пишу о чарима трпезе.

Ripley Веровалти илти не!

БРОДСКИ ФЕЊЕР

КОЈИ ЈЕ С НАСТРАДАЛОГ ТЕРЕТНОГ БРОДА „ЗАПАДНА РЕЗЕРВА“ СПАСАО БРОДОВЛАСНИКОВ СИН — ГОРЕО ЈЕ У СПОМЕН ПРЕМИНУЛОГ СОПСТВЕНИКА СВАКЕ НОКИ 41 ГОДИНУ

У МЕНТОРУ (САД)

НАЈЧУДНИЈЕ МАСОВНО СУЂЕЊЕ У ИСТОРИЈИ!

ГРОФ ОД ДАНБЕРА

ВРХОВНИ СУДИЈА ШКОТСКЕ ОБЕСИО ЈЕ 140 РАЗБОЈНИКА А ОНДА ЈЕ ОДРЖАО СУЂЕЊЕ ЊИХОВИМ МРТВИМ ТЕЛИМА КОЈА СУ ВИСИЛА НА ВЕШАЛИМА ПОДИГНУТИМ ИСПРЕД СУДИЈИЦЕ

СВИ „ОПУЖЕНИ“ ПРОГЛАШЕНИ СУ КРИВИМА И ОСУЂЕНИ НА ВЕШАЛА (СЕПТЕМБАР 1606.)

2 МРКВЕ

ИЗРАСЛЕ У ОБЛИКУ КЛЕШТА НАШЛА ЈЕ У ВРТУ МЕРИ СИСК ИЗ БЕТЕНИЈА (САД)

2 ПРИРОДНА КАМЕНА МОСТА

ПРЕКО РЕКЕ СУМАПАЗ У КУНДИНАМАРКИ (КОЛУМБИЈА) КОЈА СЕ НАЛАЗЕ ЈЕДАН УЗ ДРУГОГ ПУТНИЦИ СУ СВАКОДНЕВНО КОРИСТИЛИ СВЕ ДО 1850. ГОДИНЕ

ДРВО „СЛОНОВСКА НОГА“

У КОНГУ РАСТЕ ЈЕДНА ВРСТА ДРВЕЦА ЧИЈЕ СТАБЛО ПОДСЕЉА НА НОГУ СЛОНА

ДВА МИНУТА ЗООЛОГИЈЕ

Сурласта ровчица (*muscor coticedeus*) живи у северним крајевима Европе. То је смешна животињца која је од сурласте њушке до репа дугачка свега 14 сантиметара. Храни се поглавито инсекти-ма.

Земни вук (*proteles cristatus*) је веома ретка животиња коју су научници досад имали ретко прилике да проучавају. Својом спољашношћу земни вук личи на хијену и због тога га зову још и хијена — цибетка. Ова животиња се може срести на про-

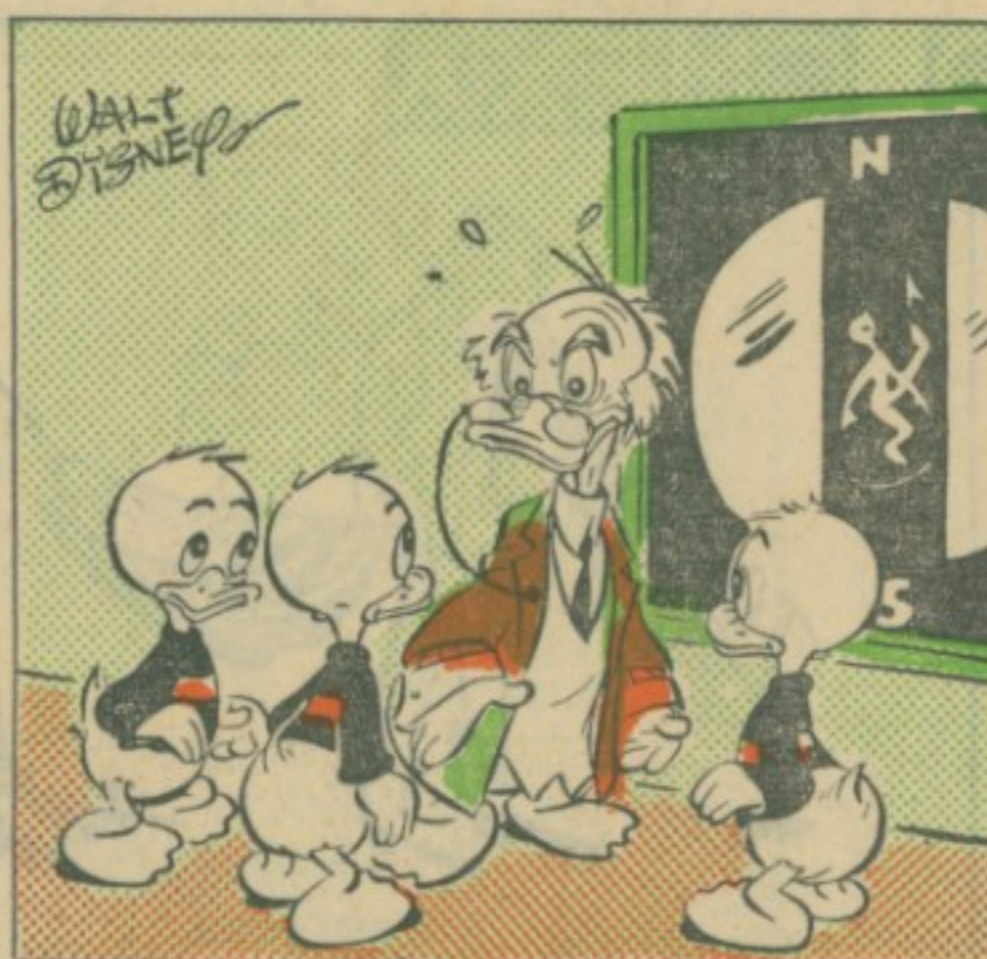
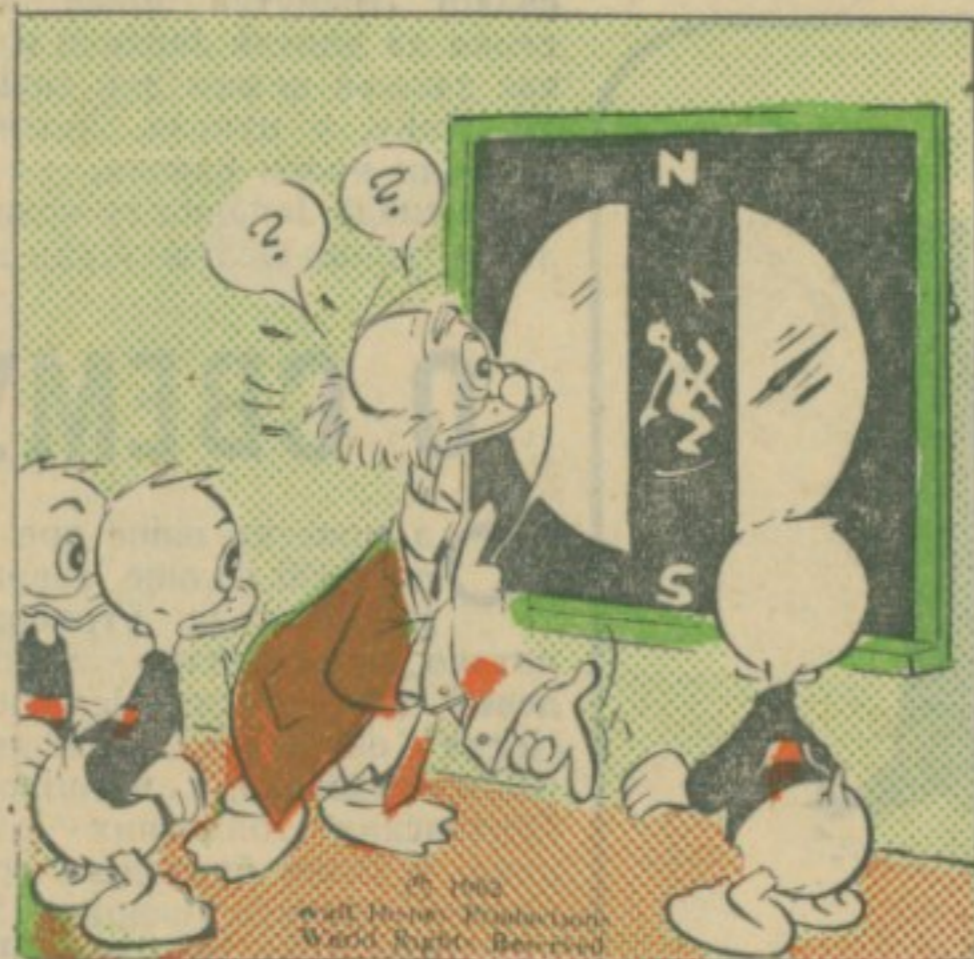
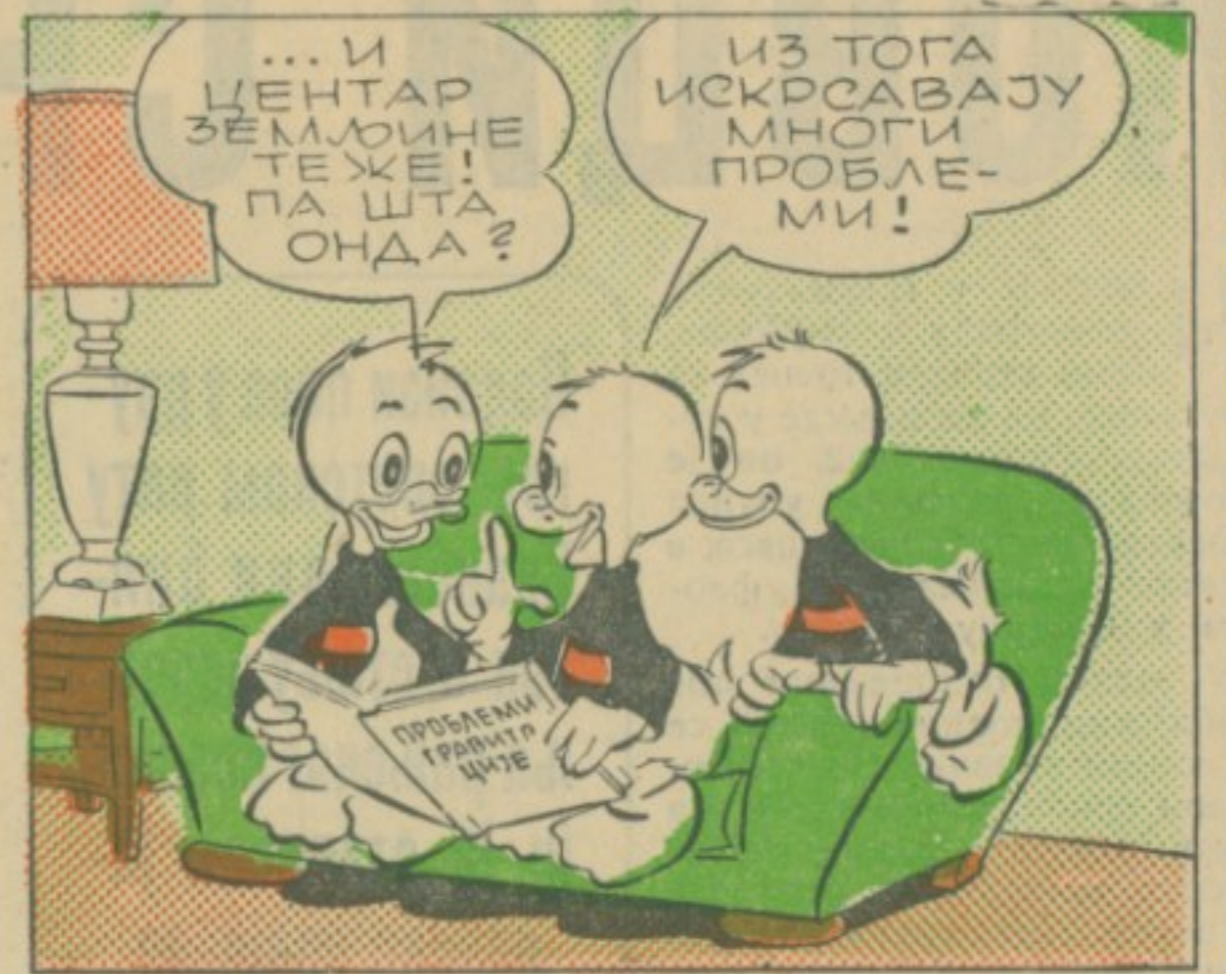
стору од Јужне Африке до Сомалије. Најупадљивији део на њој је огромна грива која се протеже дуж читавих леђа. Дан проводи у јазбини која је слична лисичјој. Ако је из ње истерају, она ће, растресите гриве, брзо побегти да би се муњевитом брзином поново закопала у земљу.

Сапун-заштита ОД АТОМСКЕ БОМБЕ

Један довитљиви трговачки агент почео је да посећује становнике места Бетин у Француској, представљајући се као представник „атомског бироа“ префектуре. Пошто би се уверио да човек кога је он посетио нема скло-

ниште од напада из ваздуха атомским оружјем — он би почео да прича: „Ви свакако онда имате бар купатило и оно може да вас спасе, ако одмах после прве узбуне сви чланови породице легну потрбушке на под а пре тога се три пута добро насапуњају.“ Многи лаковерни људи поверовали су у његове приче и куповали сапун, који је хвалио као најбољу врсту за те сврхе. Ствар је убрзо постала сумњива, па је поведена истрага. Убрзо се установило да се ради о једном продавцу сапуна који је имао много „пословног смисла“.

ИЗГУБЉЕНИ ПАС

Шкотлањанин Мак Неп био је јако узрујан. Побегло му је пас. Три дана Мак Неп јурно је улицама, али није нашао драгу животињу. Најзад, четвртог дана, одлучио је, тешка срца, да у локалном листу да оглас. Срећном налазачу обећао је као награду десет пенија.

Али, чим се Мак Неп нашао на улици, пало му је на памет да је 10 пенија ипак мало повисока награда. Вратио се на шаљтер за огласе и тражио да говори са чиновником који му је примио оглас.

— Жалим — одговори девојка за шаљтером — тај господин је баш изјурно на-поље.

— Тако, тако, — промрља Мак Неп — дајте ми онда уредника.

— Жао ми је, господине, ни он није више овде.

— Онда желим да говорим са главним уредником.

Девојка саже главу и рече:

— И главни уредник је баш одјурно.

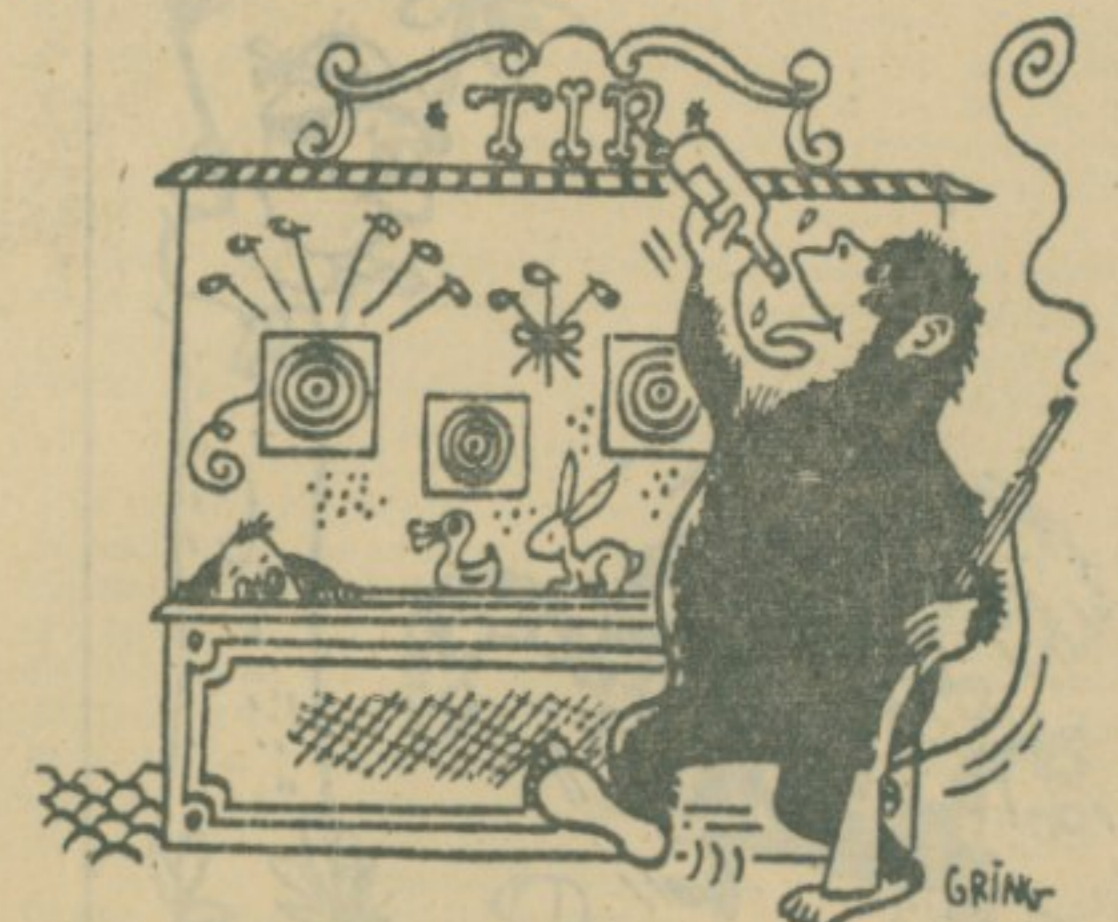
— Дођавола! — заурла Мак Неп. — Куда су ти људи отишли?

— Да траже вашег пса! — одговори девојка мирно.

Излет једног гориле

На сајму у Бордоу један гориле успео је да побегне из кавеза. Овај излет у слободу он је лепо прославио. Почео је без буке, па због тога можда многи нису на њега обраћали пажњу. Најпре је дошао на ред један аперитив, затим чинија палачинки, после је својски опљачкао колачаре и најзад попио литар уља. Када се тако добро прихватио, сео је у један вагонет-фантом којим се пролази кроз „кућу страве“. „Кућа страве“ ипак није пријатна, а поготову кад се у њој налази гориле, па су многи посетиоци почели да беже. Коначно је стигла полиција и опалила неколико пута у ва-

здух. Међутим, то горилу није много узбудило, наставио је и даље своје шет-ретлуке, док га најзад ни-су везали и поново стрпали у кавез.

ЛОВЦИ СНАЈПЕРА

Чипс је у Плезентвилу, предграђу Њујорка, био страх и трепет за друге псе, мачке и људе у суседству. Године 1942. он је као познат „силеџија“ упућен у центар за обучавање паса, а одатле са инвазионом флотом у Северну Африку.

У једним оклопљеним амфибијским колима „Чипс“ се са својим водичем Џоном Ровелом приближавао обали Марока. Изненада топови француских вишијеваца отворили су ватру. Једна граната се распрела изнад амфибијског тенка. То је било прво ватрено крштење.

Чим су се искрцали на обалу, напали су их бомбардери. Ровел је брзо ископао две лисичје јаме — за њега и „Чипса“. Док су бомбе падале, они су били шћурурени у овим рупама. Али парчад су им фијукала изнад глава. Чим је талас авиона прошао, Ровел је изашао и почео дубље да копа свој заклон. За тренутак га је „Чипс“ пажљиво посматрао, а онда његове шапе почеше брзо да раде и песак око њега да лети. Пас је „укопчао“ идеју, па почео и сам дубље да копа заклон да би сачувао свој драги живот.

За време конференције у Казабланци „Чипсу“ је додељена почасна дужност; повучен је са фронта и био је у служби обезбеђења.

Али, његове ратне авантуре наставиле су се после искрцавања савезника на Сицилију.

Борба у митраљеском гнезду

Једног дана, на положају, Џон Ровел и „Чипс“ били су обасути снажном непријатељском артиљеријском ватром. Приближавао се сутон и светлећи мечи шарали су небо изнад њихових глава. Пузили су лагано напред, кроз смртоносни ватромет да би заузели нов положај. Ровелу је од једном све постало јасно. Упали су у ватру неког добро камуфлираног и утврђеног непријатељског митраљеског гнезда. Сада је јасно могао

Подвизи паса у другом светском рату Свакодневни билтен о стању здравља рањеног пса који је откривао јапанске снајпере

да види и пушкарницу на зиду одакле је бљувала смртоносна ватра. А тада, како је доцније Ровел испричао, ствари су почеле да се одвијају муњевитом брзином.

Ремен којим је држао „Чипса“ нагло му се истргао из руке. Пас је полетео као муња и за неколико секунди већ је био у митраљеском гнезду. Паљба је умукла, а уместо ње чули су се повици, и одмах затим немачки митраљезац излетео, држећи се за крваво грло, а за њим и три преостала члана посаде. Ровел је позвао „Чипса“ пре него што је разјарена животиња могла да убије своје противнике. Длака му је била опрљена, а на једном месту видела се окрвотина од метка, који је један од Немаца испалио из револвера за време гушања са псом.

„Чипсу“ је указана прва помоћ. Срећом, рана је била безопасна. Исте ноћи, он је приметио једну патролу од десет италијанских војника који су се приближавали америчким положајима на обали. Ровел је заузео заседу и без по мике заробио целу патролу.

То је само неколико детаља о „Чипсовим“ подвизима на бојишту. Његова слава се брзо ширила међу савезничким јединицама. За своје подвиге одликован је Сребрном медаљом, а због рањавања Пурпурним срцем.

„Чипс“ се по завршетку рата вратио са осам медаља и неколико ожиљака од рана задобијених у многобројним акцијама.

„Радар“ за снајпере

Заповедник другог моринског вода војних паса био је Клајд Хендерсон. У пролеће 1943. године овај вод, састављен од 55 људи и 24 пса, кренуо је бродом на Пацифик да узме учешће у ратним операцијама. Вод је придодат Јуришном батаљону моринских стрелца, и 4. октобра они су отпловили за Бугенвил на Соломонским острвима. Инвазија је почела 1. новембра. Обалске батерије отвориле су жестоку ватру на бродове и десантне чамце.

Јапански гарнизон сачињавало је неколико хиљада војника. Из свих расположивих оружја пуцало се на америчке десантне јединице које су се све више приближавале обали. У чамцима су се налазили и пси. Поручник Хендерсон и водичи паса били су нервозни. Ово је било њихово прво ватрено крштење. Покушали су да некако умире раздражене псе.

Њихов десантни чамцац насукао се на пешчани спруд, десетак метара далеко од обале. До појаса у води маринци су, обасути ватром хитали ка обали. За њима су пливали пси. Последњим дахом претрчали су преко отворене пешчане плаже и дохватили се првих заклона у дунгли.

Два пса — „Енди“ доberman и „Цезар“ — немачки овчарски пас — додељени четири „М“, издржали су тог дана најтежа искушења, која је, уместо центра за вежбање и лажних непријатељских војника, донела дунгла и прави непријатељ.

Са једном патролом „Енди“ је одмах кренуо у дунглу. За разлику од обичних извиђачких паса, он није волео да буде везан. Чим је дошло наређење за покрет, потрчао је десетак метара испред свог водича. Кривудава стазица водила је у зелени пакао. После пређених 400 метара „Енди“ се заустави. Водич га позва да се врати, мислећи да је нека дивља животиња привукла пажњу пса. „Енди“ је кренуо још 150 метара, а онда се опет зауставио, наћулио уши и окренуо главу удесно. Напету тишину испуни његово тихо режање. Роберт Ленслеј, његов водич, звиждуком га позва натраг.

Сви су сада гледали у „Ендија“ са поштовањем. Нешто даље, иза једног стабла које је препречавало стазу, пас је опет наћулио јапанске снајпере. Убрзо су и они били ликвидирани. Тога дана чета „М“ напредовала је даље од свих других чета и заузела је дво важно стратегијско упориште Јапанаца.

Сви су сада гледали у „Ендија“ са поштовањем. Нешто даље, иза једног стабла које је препречавало стазу, пас је опет наћулио јапанске снајпере. Убрзо су и они били ликвидирани. Тога дана чета „М“ напредовала је даље од свих других чета и заузела је дво важно стратегијско упориште Јапанаца.

Ноћни јуриши у дунгли

О вештини и храбрости „Цезара“ сам Хендерсон је забележио:

Тога дана „воки-токи“ апарате за одржавање везе нисмо могли да носимо кроз дунглу. А везу је требало одржавати на простору пуном скривених јапанских снајпера. Улогу везисте доделио сам „Цезару“. Као некакав фантом провлачио се кроз дунглу и одржавао везу између два водича. Неколико пута јапански снајпери пуцали су на њега. Тако смо их открили и ликвидирали.

А онда је дошла ноћ. Страшна је ствар преноћити у дунгли, у „лисичјој јами“ када сваког тренутка може као сенка да допузи Јапанац и да вас закоље ножем док спавате. Ноћу, у дунгли, Јапаници су били прави ђаволи.

Изненада Јапаници су кренули на јуриш. Ослушкујући до-

лазак Јапанаца „Цезар“ је искочио из „лисичје јаме“ и потрчао ка њима. Његов водич Мејо позвао га је натраг. У тренутку када се „Цезар“ зауставио да би се вратио, један јапански војник га је погодио. Рањени пас се устремно на непријатеља...

Настала је права збрка. У ноћи пуцало се и убијало ножем. Мејо је само мислио на „Цезара“. Питао ме је да ли сам видео пса. Рекао сам му да нисам. Када смо одбили јуриш непријатеља, почели смо да претражујемо дунглу и да дозивамо „Цезара“. Изненада приметили смо траг крви.

Ускоро смо га нашли. Лежао је у крви, без свести. Мало даље од њега опружен по земљи лежао је један јапански војник заклан зубима пса.

Направили смо мала носила од грана и однели „Цезара“ у амбуланту. Хирург му је извадио метак. Док се опорављао, војници су тражили да се свакодневно издаје билтен о његовом здрављу. То смо и учинили.

Кроз три недеље, са ожиљком на леђима, задобијеним у оној ноћној борби у дунгли, „Цезар“ је опет ступио у акцију. Био је један од најбољих ловаца на јапанске снајпере.

Кроз три недеље, са ожиљком на леђима, задобијеним у оној ноћној борби у дунгли, „Цезар“ је опет ступио у акцију. Био је један од најбољих ловаца на јапанске снајпере.

Кроз три недеље, са ожиљком на леђима, задобијеним у оној ноћној борби у дунгли, „Цезар“ је опет ступио у акцију. Био је један од најбољих ловаца на јапанске снајпере.

Кроз три недеље, са ожиљком на леђима, задобијеним у оној ноћној борби у дунгли, „Цезар“ је опет ступио у акцију. Био је један од најбољих ловаца на јапанске снајпере.

Кроз три недеље, са ожиљком на леђима, задобијеним у оној ноћној борби у дунгли, „Цезар“ је опет ступио у акцију. Био је један од најбољих ловаца на јапанске снајпере.

Кроз три недеље, са ожиљком на леђима, задобијеним у оној ноћној борби у дунгли, „Цезар“ је опет ступио у акцију. Био је један од најбољих ловаца на јапанске снајпере.

Кроз три недеље, са ожиљком на леђима, задобијеним у оној ноћној борби у дунгли, „Цезар“ је опет ступио у акцију. Био је један од најбољих ловаца на јапанске снајпере.

Кроз три недеље, са ожиљком на леђима, задобијеним у оној ноћној борби у дунгли, „Цезар“ је опет ступио у акцију. Био је један од најбољих ловаца на јапанске снајпере.

О СВЕМУ ПОМАЛО

Од почетка наше ере па до 1860. године енергија коју је утрошило читаво човечанство износи девет енергетских јединица (једна енергетска јединица износи милијарду милијарди британских топлотних јединица, а једна британска топлотна јединица садржи 252 калорије). Од 1860. до 1947. године човечанство је искористило четири енергетске јединице то јест око половину од количине која му је била довољна за готово 2.000 претходних година. Само у 1961. години човечанство је потрошило трећину једне енергетске јединице.

Коњске потковице пронађене су су 3. веку наше ере и од тог времена готово ни у чему нису се промениле.

У Конгресној библиотеци у Вашингтону налази се најмања штампана књига на свету: велика је свега 1 квадратни милиметар.

Ако би се на филмску траку снимило све што човек види у току само једног дана било би потребно утрошити преко 19 километара траке.

Као што је експериментално доказано, човек говори просечном брзином од 125—160 речи у минуту, а мисли двоструко брже.

Најстаријим „хербаријумом“ на свету сматра се низ зидних слика у једном старом египатском храму где је представљено 275 разних биљака. Слике потичу из 1450. године пре наше ере.

У Порторику је једном био изведен занимљив опит: човека затвореног у кавез ставили су међу мајмуне. При томе су се мајмуни понашали сасвим исто као и људи кад се наћу пред кавезом у коме су мајмуни. Нане, кроз решетке су му додали банане и орахе, бацали су му разне предмете, дражили га и смејали се његовим покретима.

У Порторику је једном био изведен занимљив опит: човека затвореног у кавез ставили су међу мајмуне. При томе су се мајмуни понашали сасвим исто као и људи кад се наћу пред кавезом у коме су мајмуни. Нане, кроз решетке су му додали банане и орахе, бацали су му разне предмете, дражили га и смејали се његовим покретима.

У Порторику је једном био изведен занимљив опит: човека затвореног у кавез ставили су међу мајмуне. При томе су се мајмуни понашали сасвим исто као и људи кад се наћу пред кавезом у коме су мајмуни. Нане, кроз решетке су му додали банане и орахе, бацали су му разне предмете, дражили га и смејали се његовим покретима.

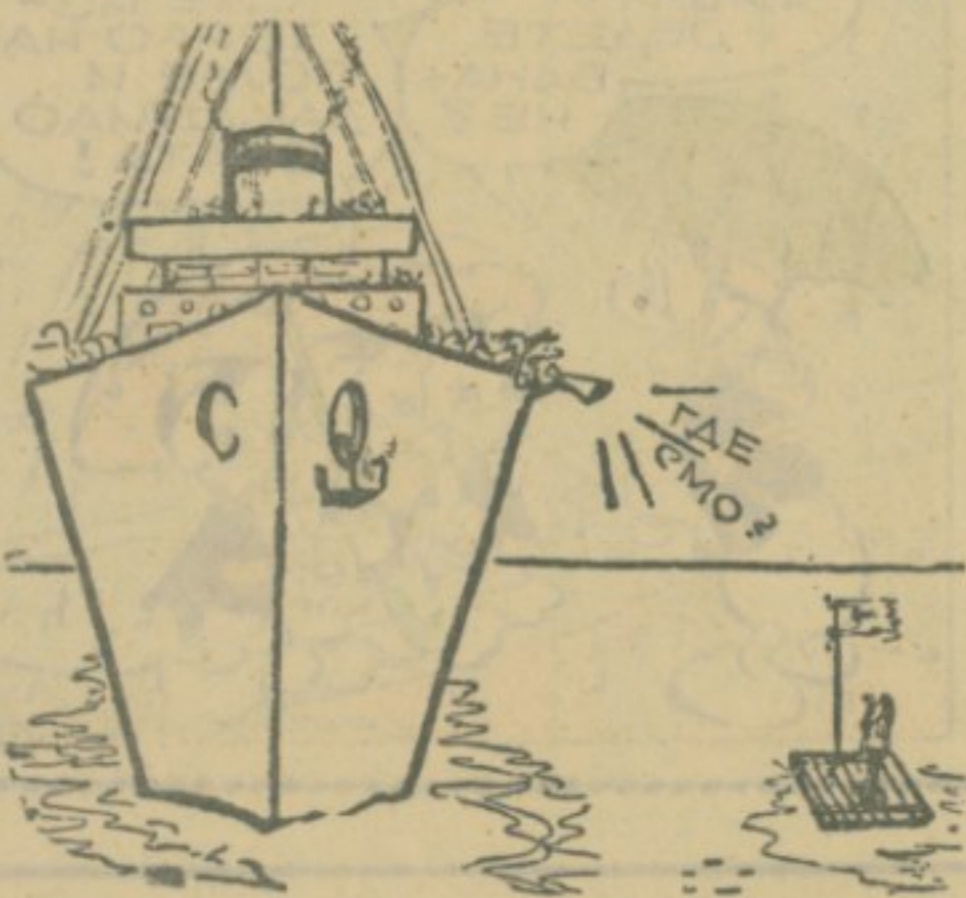
У Порторику је једном био изведен занимљив опит: човека затвореног у кавез ставили су међу мајмуне. При томе су се мајмуни понашали сасвим исто као и људи кад се наћу пред кавезом у коме су мајмуни. Нане, кроз решетке су му додали банане и орахе, бацали су му разне предмете, дражили га и смејали се његовим покретима.

У Порторику је једном био изведен занимљив опит: човека затвореног у кавез ставили су међу мајмуне. При томе су се мајмуни понашали сасвим исто као и људи кад се наћу пред кавезом у коме су мајмуни. Нане, кроз решетке су му додали банане и орахе, бацали су му разне предмете, дражили га и смејали се његовим покретима.

У Порторику је једном био изведен занимљив опит: човека затвореног у кавез ставили су међу мајмуне. При томе су се мајмуни понашали сасвим исто као и људи кад се наћу пред кавезом у коме су мајмуни. Нане, кроз решетке су му додали банане и орахе, бацали су му разне предмете, дражили га и смејали се његовим покретима.

У Порторику је једном био изведен занимљив опит: човека затвореног у кавез ставили су међу мајмуне. При томе су се мајмуни понашали сасвим исто као и људи кад се наћу пред кавезом у коме су мајмуни. Нане, кроз решетке су му додали банане и орахе, бацали су му разне предмете, дражили га и смејали се његовим покретима.

МАЛО СМЕХА

НА ПУЧИНИ

БЕЗ РЕЧИ

ИШАО ЈЕ ДА ПОГЛЕДА ГДЕ ГА ЈЕ ПОГОДИО

— ДРАГИ, КАДА СЕ ВЕЋ ТАКО БРАНИ, ОНДА ГА РАДИЈЕ ПУСТИ.

НИЈЕ... ...НЕГО

— ТАТА, ШТА СИ МИ ДО- НЕО?

— ТАТА, ЕВО, ОВО САМ НАПРАВИО ЗА ТЕБЕ.

— НЕЋУ ДОЗВОЛИТИ НИ ЈЕДНОМ ДРУГУ ДА СЕ ПОСЛУЖИ МОЈИМ НОВИМ САНКАМА.

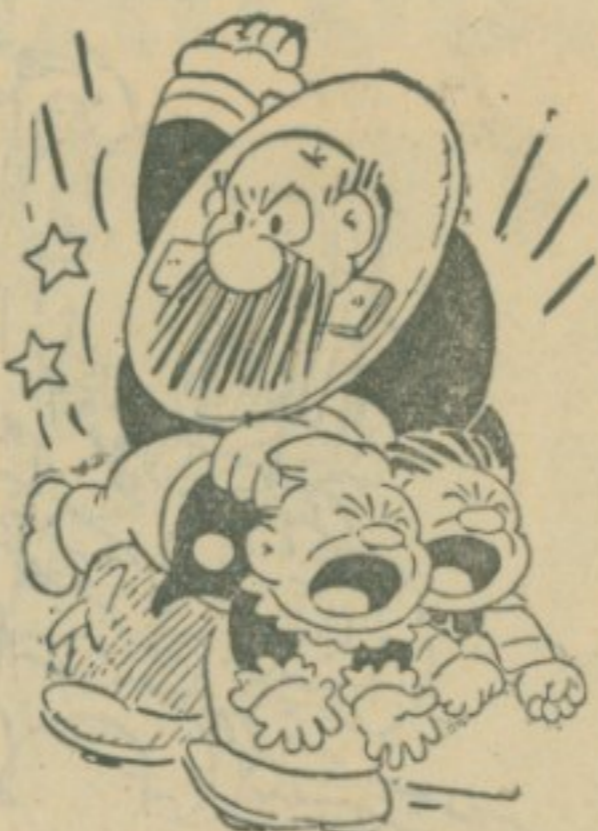
— ОХ ШТО ЋЕ СЕ МОЈИ ДРУГОВИ СИЛНО ЗАБАВЉАТИ МОЈИМ НОВИМ САНКАМА.

— ДАЈ, ДА ВИДИМ...!

— ДА ЛИ ВИХ МОГАО ДА ВИДИМ, МАМА?

Одвек сам знао да ћу бити некакав уметник. Јер, још као дерште стално сам цртао и пречртавао слике из часописа и књижица са стриповима — каже Џо Мјузиел, човек који измишља и црта доживљаје наших старих познанника, несташних дечака Бима и Бума.

Џо Мјузиел родио се 1905. године у Јонкерсу, у америчкој савезној држави Њујорку. Имао је, како каже, нормално детињство: одрастао је уз два брата, играо је фудбал и, уопште, волео је живот.

После завршене средње школе уписао се на универзитет у Бруклину, заправо на сликарску академију у оквиру универзитета. Своје време делио је између оловке и фудбала.

За време студија упознао је студенткињу Лоис која се после завршених студија вра-

ОН ЦРТА БИМА И БУМА

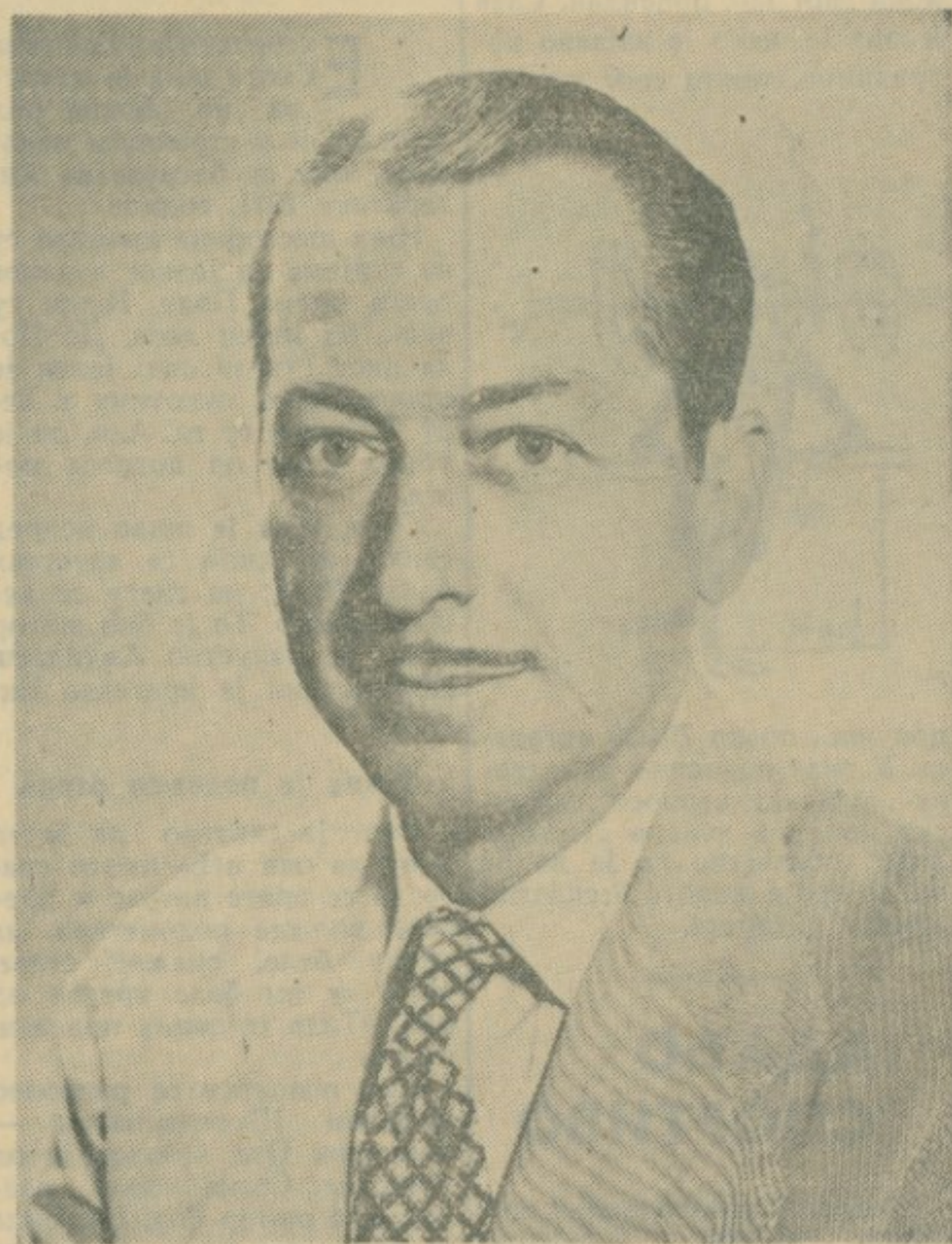
тила кући у Индијану где је предавала енглески и историју уметности.

— Чини ми се да је она озбиљније схватала моја писма него што већина особа схвата моје цртеже — са осмехом каже Мјузиел — јер смо се 1930. године венчали и отада срећно живимо.

Мјузиелово прво запослење било је место помоћника Билија Дебека, аутора многих популарних стрипова. Успех који је показао отворио му је врата за „Кинг фичер“ — највећи амерички концерн за израду и пласирање стрипова. Ту, међу старим „мајсторима стрипа“, Мјузиел је „испекао занат“ радећи најпре као њихов асистент, а затим као равноправан сарадник и колега.

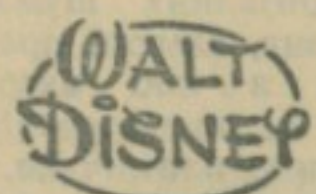
Цртање стрипова, чак и кад су шаљиви као што је то случај с „Бимом и Бумом“, веома је озбиљан посао. Мјузиел ради систематски, одређен број часова сваког дана. Због тога, иако за „Кинг фичер“ ради већ 27 година, он још ниједном није узео пун годишњи одмор од три седмице. Јер, каже он, после тако дугог одмора тешко ми је да се вратим у колосек: једноставно се убјатим.

По Мјузиеловом мишљењу, сваки цртач мора увек да на неки начин запосли своје руке и прсте. „Кад ми прети ни-

ЏО МЈУЗИЕЛ

су црни од туша, онда су зелени од рада око цвећа“ — исповеда се он. Одгајивање цвећа је његов „хоби“, коме он већ дванаест година посвећује своје слободно време. У својој кући на Лонг Ајленду уредно је велику стаклену башту где гаји цвеће и пањуљасто банана-дрвце. Поред шаљивих, Мјузиел црта и озбиљне, поучне стрипове које школе користе као помоћне уџбенике да би наставници, на лак и занимљив начин могли да објасне деци многе, иначе тешко схватљиве, физичке појаве. За једну од таквих стрипованих књижица — „Дегвуд разбија аутом“ — Мјузиел је добио највећа признања.

ПРИЧЕ МАЈКЕ ГУСКЕ

ВРИЗ ПАДИНУ, ПА ПРЕКО МОСТА, ДЕЦА СУ КРЕНУЛА У ЗЕМЉУ ИГРАЧАКА...

ОВДЕ ТЕК ПОЧИЊУ НАШЕ НЕВОЉЕ... ТАКО НАМ ЈЕ РЕКЛО ДРВЕЌЕ...!

ДОК СЕ ТОМ, МЕРИ И ДЕЦА ПРИБЛИЖАВАЈУ ЗЕМЉИ ИГРАЧАКА, ДА МИ КРЕНЕМО ИСПРЕД ЊИХ У ФАБРИКУ ИГРАЧАКА ГДЕ МАЈСТОР УПРАВЉА МАШИНОМ ЗА ПРАВЉЕЊЕ ИГРАЧАКА КОЈУ ЈЕ ИЗУМЕО ЊЕГОВ ПОМОЋНИК ГРУМИО...

... БРОДОВИ... КЛИ- ЗАЈОКЕ... МЕДЕ ОД ПЛИША... КОЏКЕ... ТРОТИНЕТИ...

... КЛИКЕРИ... ЛУТКЕ... ВОЗОВИ...

МАЈСТОРЕ! ПРЕТОВАРИЛИ СТЕ МАШИНУ!

БЛАМ

У ТОМ ТРЕНУТКУ СТИГЛИ СУ ПОСЕТИОЦИ...

ОХ! ПА ОВО ЈЕ УЖАСНО! ЗНАЧИ, ЗА НОВУ ГОДИНУ НЕЋЕ БИТИ ИГРАЧАКА!

ОДМАЗИ У СВОЈУ ЛАБОРАТОРИЈУ И ПРОНАђИ НЕШТО ДА САМ СЕБЕ УНИШТИШ!

У ТОМ СТРАШНОМ ЧАСУ У ЗЕМЉИ ИГРАЧАКА СТИГЛИ СУ И ДРУГИ ГОСТИ...

ДВОЈИЦА ЗАРОБИЛИ ТРИДЕСЕТОРИЦУ

Два борца Дванаесте бригаде, Радован Ђупић и Брица кренули су једном у извиђање испод Калиника. У једном селу су изненада наишли на тридесетак Черкеза. Ситуација је била тешка. Против тридесеторице се нису могли борити, а чета је била два километра далеко. Радован се ипак није збунио:

— Предајте се — викнуо је — испред села је наша бригада!

Черкези су од прве поверовали. Да би био уверљивији Радован им је дозволио да понесу оружје.

БАРУТ УМЕСТО ШТАПИНА

Босански устаници су већ у првим данима рата упали у село Усору у којем је било велико складиште муниције и експлозива. Убрзо су кренуле јакe непријатељске снаге из Добоја и устаници су се морали повући. Понели су са собом доста муниције, а осталу је требало уништити.

За дизање складишта у ваздух био је потребан штапин, а они га нису имали. Ипак нису одустали од намере. Нашли су занимљиво решење. Одступајући ка реци проспали су барут, стварајући за собом непрекидну линију од барута. Када су се довољно удаљили упалили су барут. Ватра се пренела до складишта и изазвала експлозију.

НИ ПОБЕДНИЦИ НИ ПОБЕЂЕНИ

Тек што се партизански батаљон Милоша Дудића, после обрачуна са домаћим издајницима у Аранђеловцу, примакао највишег вису Букуље, изненада су га напали Немци, четници и жандари. Борба је била жестока. Највиши пошумљени врх прелазно је неколико пута из руке у руку.

И једни и други су били на измаку снага. Као по договору су једновремено напустили бојиште. Низ северне падине кренули су Немци, не знајући да партизани одступају јужним падинама. Партизани такође нису знали да су им Немци препустили планински вис око кога су се толико крвили.

ДОТУР МУНИЦИЈЕ ПОМОЋУ ОПАСАЧА

За време уличних борби у Грачацу, јануара 1943. године, Никола Поповић, пушкомитраљезац Друге бригаде Шесте дивизије, нашао се у подруму једне куће из које је тукао непријатеља. Његови другови су били на спрату, али са њима није имао никакав додир. И када му је нестало муниције нашао се у чуду. Да би дошао до другова на спрату требало је да прође кроз двориште које је било под иском ватром непријатеља.

Довиљиви Личани су помогли својој пушкомитраљезу на необичан начин. Наставили су неколико опасача и помоћу њих кроз прозор спустили неколико кутчија муниције митраљезу у подруму.

ВАРКА „ДИМНОМ ЗАВЕСОМ“

У борби за Какањ 1945. године, једна чета Девете крајишке заустављена је ватром из једног бункера на ораници. Преко брисаног простора нико није могао прићи бункеру. Тада је бомбаш Јосип Грубић решио да се послужи варком. Бацио је бомбу колико је јаче могао и кроз праћину, која се дигла од експлозије, потрчао тридесетак метара. Затим се прилио уз земљу и бацно другу бомбу. И опет кроз „димну завесу“ потрчао напред.

Тако је прилазио све ближе да би већ четврту бомбу убацио у отвор бункера.

ЗАСЛУЖЕНА НАГРАДА

Дон Салвадор Агента прославио је ових дана у Барселони свој 110. рођендан. Слављеник је, како је изјавио новинарима, током свог живота

попуши преко 70.000 цигарета. У знак признања за његову „пушачку верност“, шпански монопол дувана „Табакалера“ обавестио га је да ће му до краја живота бесплатно давати цигарете.

АДАЂО СПОРТИВО

Шездесет петогодишњи професор музике Фредерик Бернт, пореклом из Беча, наједном је постао пливач на дуге стазе. Он је недавно у једном базену у Чикагу препливао своју хиљадити миљу — око 1600 километара — што значи да

је досад 88.000 пута пливајући превалио дужину базена. Бернт, који је тек пре пет година научио да плива сматра да је пливање исто толико благотворно по човека као и музика. Кад није у пливачком базену, Бернт држи часове свирања на клавиру, виолини и саксофону.

ЗАШТО ДЕСНА РУКА?

Највећи проценат људи се служи претежно десном руком. Само 4 одсто су леваци. Зашто претежно употребљавамо десну руку? Да ли је то резултат васпитања или ту има и других фактора?

Одмах ћемо рећи једно: научници не знају зашто претежно десношћу. Теорија стоји против теорије и наводе се разни аргументи. Једни кажу: — Срце се налази на левој страни, зато је циркулација крви неједнака у обе половине човечјег тела. Десна рука добија нешто више крви и редовно је мало дужа од леве. Други тврде да је лева половина мозга активнија, а пошто се нерви укрштају, онда је снабдевање десне руке крвљу повољније.

Исто важи и за десну ногу. Као доказ наводи се да човек који лута по снежним пољу, сматрајући да иде у правој линији, ипак полако скреће на десну страну, пошто су покрети десне ноге јачи од леве.

Међутим, постоје примери који потпуно побацијају ове теорије. Мали број људи, који имају срце на десној страни, служе се такође десном, а не левом руком.

СОРАНГ

Експедиција капетана Скота која је кренула на Јужни пол ишчезла је у страшним мећавама, које су беснеле на Антарктику 1911. године.

Њих шесторица кренули су на скијама од једног леденог брега према Полу. Ишли су више од месец дана. До Пола нису стигли сви: један је пропао кроз пукотину у леду. Извукли су га. Али, он је убрзо умро од потреса мозга.

Скот, који је ишао испред свих, одједном се заустави близу Пола: на снегу се нешто црнело. То је био шатор који је напустио Амундсен: Норвежанин је претекао Енглеза.

Свима је подељен отров

Скот је схватио да је то крај, да они неће имати снаге да се врате натраг и превале хиљаде километара, да пређу беле, снежне стазе. Ноге су им биле кржаве од рана. Тада је свима подељен отров.

При повратку се разболео ћутљиви Шкотланђанин — поручник Отс. Оболео је од гангрене. Сваки корак изазивао је оштар бол, сукривица је пробијала кроз подеране чизме од јеленске коже и ледила се на скијама као капи воска. Отс је знао да задржава експедицију и да због њега могу сви да страдају. И нашао је излаз...

У дневнику капетана Скота, који је наћен пред четри леша годину дана касније, писало је:

„Једанаести март: за последња 24 часа прешли смо три миље. И поред страшних болова Отс није заостајао. Јуче нас је замолио да га оставимо. Нисмо могли то да учинимо. Наговорили смо га да пође даље са нама. До последњег тренутка он није губио наду. Када је пала ноћ, зауставили смо се. Отс ми је дао једно писмо и замолио да га предамо његовој породици, ако останемо живи. Затим је устао и, озбиљно ме погледавши, рекао: „Идем. Вероватно се нећу брзо вратити“. Ћутали смо. Отс је изишао из шатора и нестало у вејавици. За њим су остали само крвави трагови. Била је ноћ — два сата. Није се вратио“.

Скот се преварио

Има људи који су рекли да цела светска књижевност у поређењу са дневником капетана Скота изгледа празна.

Последње писмо је једног од учесника Скотове експедиције на Јужни пол стигло је у Шкотску, жени којој је било упућено, тек после седам година

Можда, чак и бесмислена — пред тим дневником смрти, дневником људи који су без речи умирали од гангрене, глади и страховите хладноће у леденим пустињама Антарктика.

На крају дневника Скот је написао дрхтавом руком:

„Обраћам се целом човечанству. Оно је дужно да зна да смо ризиковали, ризиковали свесно, али да нисмо имали среће. Да смо остали живи, могао бих да причам о неисказаној храбрости и јединственом подвигу мојих другова, што би, верујем, потресло сваког човека. Умиремо с надом да Енглезка неће заборавити оне који су нам драги и блиски“.

Скот се преварио. Енглезка је заборавила његове речи.

Писмо поручника Отса упућено Ани О' Нил нашао је, поред леша Скота и његова три сапутника, руски морнар Василије Седих, учесник једне експедиције на Јужни пол.

Седих је пронашао Ану О' Нил тек после првог светског рата, — 1918. године, у једном приморском градићу Шкотске.

Зима је тек почела. Снег сличан старом сребру покривао је околна поља. Океан се савињом њихао, очекујући зимске буре.

Анин муж цело вече пушио је лулу и ћутке нудио Седиха кафом и хладним печењем. Ана се, прочитавши писмо, без речи обукла и отишла у град. Само је стари Хернет, пријатељ Аниног мужа, покушавао да растера нејасну тугу, која је продрла у кућу и испунила све собе чежњивим и тужним мирисом снега.

Стари Хернет причао је Анином осмогодишњем сину стару поморску легенду о ветру-сорангу.

Код помораца је постојало веровање да поред северца, монсуна и рушиљачких тајфуна, постоји и топао ветар — соранг, који дува једном у стотину година. Соранг долази са јужних граница хоризонта касно у зиму, обично ноћу. Он доноси мирис познатих земаља, лак и чежњив као мирис магнелија. Звона сеоских цркви почињу тада сама да звоне. Нежна плава зора појављује се на истоку. Испод снега провирују цветови слични висибабима. Блистају деце очи од радости, а лађе у почаст соранга пале своја светла и њишу се на таласима као да му се клањају. Соранг означава почетак величанствених и радосних празника. Ваздух са Антира лебди над Шкотском и претвара зиму у свеже, кратко лето.

Стари Хернет није завршио своју причу, јер је отац послао дечака да спава.

Капи кише или сузе

Ана се вратила кући у поноћ. Лутала је без циља по обали кријувни лице од ветра. За њом је ишао један стари пас. Разговарала је тихо са њим. Није имала коме другом да се повери.

„Ја ћу ускоро умрети — писао је Отс. — Чини ми се да ће се и моје мртво тело прчити од ујаса тих буре, чудовишне и челичне хладноће, Мислим на Шкотску, на наше топле кише које се спу-

штају на земљу као магла, на пурпурне сутоне, на мирне воде у луци, на слани ваздух влажних, јесењих, непокошених поља.“

Сећам се вас и знам да је то све љубав. Ни у овом тренутку не могу да схватим зашто сте ме тако нагло напустили“.

Ана је поново прочитала писмо у соби у којој је спавао дечак. Стајала је крај прозора. Оштре боре урезале су јој се на челу. Чинило јој се да је нека велика птица замахнула крилом и ситне капи кише расуле се са дрвце. Она су квасиле Анино лице. Она сама више није знала да ли су то капи кише или сузе.

Нешто велико и безимено улазило је у живот и изазивало нејасно узбуђење.

Дечак се пробудио. Очи су му блистале од радости.

— Немој да плачеш — рече он, — Ноћас ће дувати соранг.

Поново је заспао осмехујући се у сну. Сањао је да однекуд, из великих долина, чак са Антарктика, долази ветар који доноси мирис снега и екваторијалних шума, долази соранг, зимски празнични ветар и као шатромет, кроз ноћ се распрскавају хиљаде белих пламичака.

Дечак се осмехивао у сну. Светионик је осветљавао небо белом, нежном светлошћу.

ВРЕДНОСТ ПРАЗНОГ МУНИЦИЈСКОГ САНДУКА

Те ноћи 2. јуна 1944. године нашем броду „Корнат“ приближавао се чамац пун морнара који су се јављали знацима распознавања наших савезника. Не слутећи подвалу, посада нашег брода их је примила као савезнике. У тренутку када је лукавство откривено, било је касно. Један немачки морнар се већ био докопао бродског митраљеца и уперо га на командни мост.

Морнар Вуковић је тада голорук појурио на Немца. Уз пут је зграбио празан муницијски сандук и њиме треснуо немачког морнара по глави. Онај се намах оружио са палубе унутрашњост брода.

Тако се, благодарени присебности морнара Вуковића, спасао брод ропства и срећно упловио у Вишку луку са заробљеним Немцима.

ВАРОШ КАПИЈА: КАФАНА „ЦРНИ КОБ“ И „ВАРОШ КАПИЈА“

Стари називи појединих београдских крајева и улица углавном су ишчезли. Сачувао се тек понеки, као Карабурма, Чукарница, Чубура, Зелени венац, а како су ти називи настали данас мало ко зна. У оно време кад су стваране, београдске улице су добиле називе најчешће по човеку који је први саградио кућу у њој или по неком упадљивом знаку, по фирми на каквој гостионици, дућану или занатлијској радионици, по чесми и сокаку и слично. Назив би носила не само улица него и читав град.

Међутим, српски део Београда, који је почео изграђивати

тридесетих година прошлог века, задржао је и сачувао називе које су Турци дали појединим деловима града као што су Калемегдан, Теразије, Дорћол, Карабурма и други.

Карабурма се врло често помиње за време аустријско-турских ратова. А само име је сачувано у исквареном облику, док исправно гласи Каја-бурма, како је забележено у старим аустријским картама и опсадним плановима. То у ствари значи „нос од стене“, предворје. Насеље на овом месту новијег је порекла, али сама Каја-бурма је била врло значајна тачка у свим нападима на Београд ко

УЛИЦЕ И НАСЕЉА У

је су вршили Аустријанци у 18. веку. Генерал Лаудон саградио је код Каја-бурме 1788. понтонски мост преко Дунава за Банат, а само место утврдио шанчевима и топовима. Ту се завршавао и велики опсадни шанец који је од Саве и Дунава ископао аустријски војсковођа Еуген Савојски. Шанец је кривоудао по београдским висовима, по Врачару, покрај Дунава и око Саве. Каја-бурма је у ствари завршетак врачарског брда према Дунаву.

Исто је тако врло стар и назив за ћуприју на Миријевском потоку — Ороспи ћуприја.

„Из Београда идући друмом уз Саву, пошто се прече Топчидерска река и још мало се пође равницом уз реку, удара се у брег који се као гребен спустио баш до обале.“ Тај је брег пресечен широким колским друмом. Око 1840. године на дну тога брега навалила се механа села Жаркова, а и брег је припадао његовом атару. Дуги низ година ту механу је држао неки Стојко из Београда, коме је био надимак Чукар, па је и механа по њему прозвана Чукарска механа. Удаљена доста од Бео-

града она је примала кирицију на први конјак. Сељаци из села Жаркова и београдски кириције скратили су назив Чукарска механа у Чукарница, а кад су оне механе почеле да се граде и друге куће, то име се пренело и на цело насеље.

Чубура је насеље новијег порекла, а као и Чукарница оно обухвата низ већих и мањих улица. Назив је настао по једном извору из кога је текла вода кроз стублину, издубљено дрво, које се звало „чубура“, а испод ње се пружала бара где су се ловиле дивље патке. И после, кад је стублина замењена буретом, извор се звао Чубура. По њој је назван и цео крај, па и први дућан и прве куће и гостионице када се почело изграђивати насеље. А оно се прилично брзо развило јер је било близу крагујевачког друма.

Све до 1857. године Београђани су држали сено са својих ливада на Калемегдану. Када је неко запалио сено и оно изгорело одабрано је згодније и сигурније место додуше подалеко од вароши, али и од Турака у граду. За држање сена општина је успунила своје зем-

љиште на путу за Топчидер, у близини данашње велике зграде Београдског графичког завода. Све до под крај XIX века Београђани су ту задевали своја сена, а кад је проградиле трамвај за Топчидер, и ту се устављао, кондуктер је извикивао: „Сењак“. Чак и кад су нестали олатле пластови сена, целом крају је остало име.

Трг Славија, данас Димитрија Туцовића, прозван је по великој гостионици која је била на дну Енглезовца. А тако се звао цео крај изнад Славије до данашње улице Максима Горког. Седамдесетих година ту је купио имање Шкотланђанин Макензи и саградио кућу, а Београђани су по његовој народности, Енглез, прозвали цео крај а по његовом имену главну улицу у њему.

Када је у Београду проградиле коњски трамвај, једна његова линија је повезивала Калемегдан са Славијом где је изграђен низ кућа, а читав крај сматран једним од најлепших делова града. Али све што је било даље од тога улазило је већ у градску периферију.

ВИКТОР ИГО

Виктор Иго спада у највеће писце богате француске књижевности. У исто време песник, драмски писац и романијер, он је својим ремек-делима пуних шездесет година оплеменивао и дух и душу својих савременика, не само у Француској него и у целом свету. Тај племенити утицај његовог дела није престао ни после његове смрти: његово дело и данас, несмањеном снагом, врши благотворан утицај на све народе.

Рођен је 26. фебруара 1802. године. Захваљујући војничком позиву свога оца, он је још као дете прокретарио и упознао Француску, Италију и Шпанију. Тако је рано почео стицати драгоцену животна искуства која ће му бити од велике помоћи при писању.

Почео је писати као дете. Кад му је било тринаест година имао је тринаест свезака испуњених стиховима. У једној је записао: „Желим да будем Шатобријан или ништа“ (Шатобријан је тада био најславнији француски писац). Кад је имао петнаест година, добио је, на конкурс, похвалу Француске академије, а одмах потом и награду, и тако постао готово славан. У осамнаестој години добија награду Академије у Тулузи и постаје њен члан.

Својом сарадњом у часопису који је сам покренуо, Иго скреће на себе пажњу и славног Шатобријана који га је назвао „узвишено дете“. Те су речи свуда понављане и тако је Иго-а слава нагло порасла. Он сад има толико поуздања у своје песничке способности да се усуђује да објави прву збирку песама са јако развијеним осећањем савремене стварности, породичног и јавног живота, у којима се осећа песник снажног песничког дара.

Иго затим објављује, 1823, почетнички роман „Исландски хан“, а потом и новелу „Биг-Жаргал“, у којој капетан Леополд д'Оверно прича једну причу из своје младости из доба прилике побуне на Сан-Домингу. Прича су му отели вереницу Марију. Биг-Жаргал, вођ побуњеника, био је њен некадашњи роб. Он је спасава и враћа њеном заручнику, по цену свог живота, испољавајући своју племенитост.

У то време води се препирка између старог и новог књижевног правца или између класицизма и романтизма.

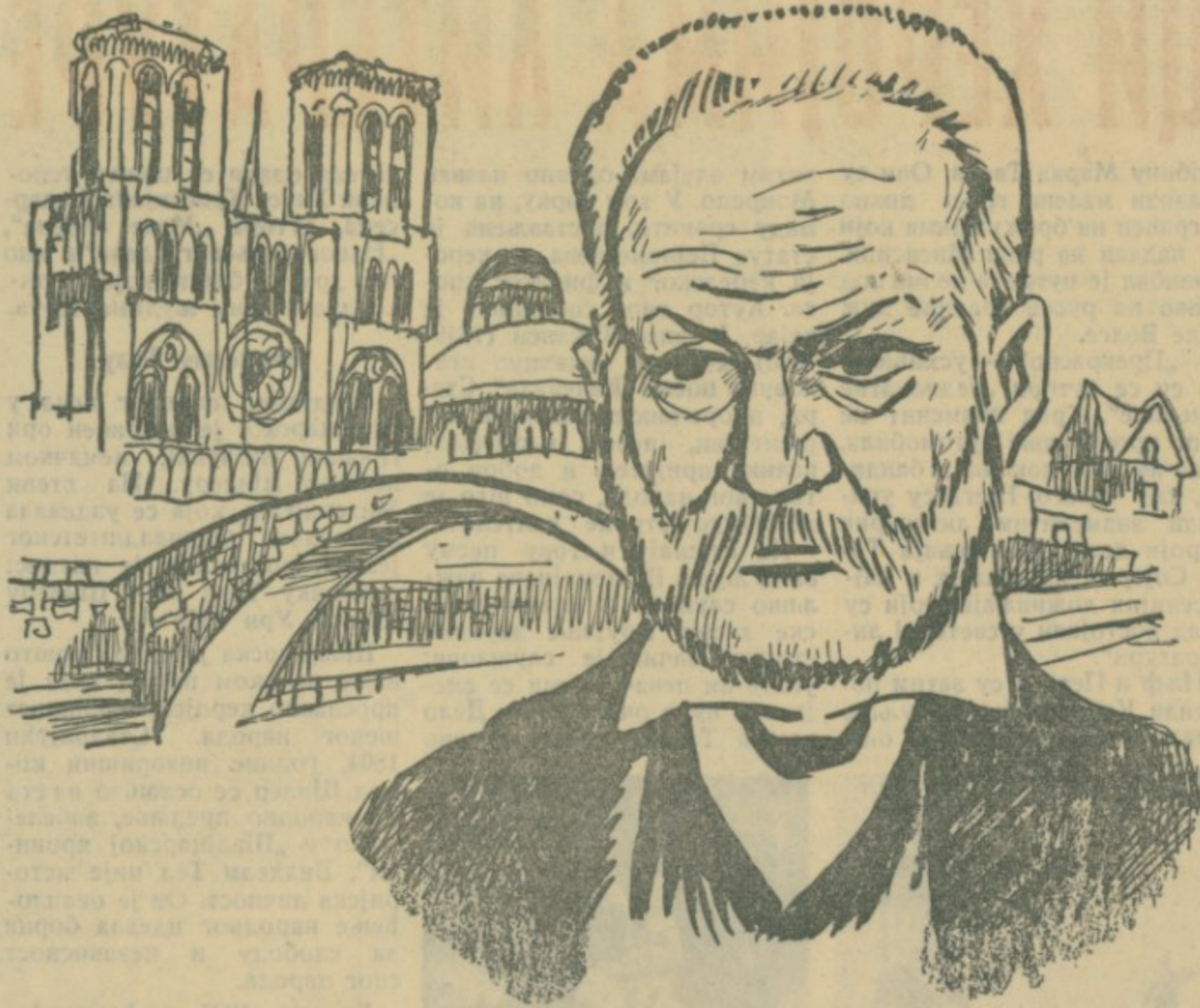
Класицизам тражи да се писци угледају на старе грчке и римске писце, а романтизам проповеда један нов књижевни идеал: писци треба да буду осећајни а не хладни, и да природу узимају за праву књижевног стварања.

Иго постаје опште признати вођ романтичног правца или романтизма и најпопуларнији француски писац тога доба, иако још нема ни тридесет година. Поред песама пише и позоришне комаде („Ернани“, „Лукреција Борџија“, „Руј Блаз“, и др.) и роман „Богородична црква у Паризу“ који још више проноси славу младог писца широм света.

Пред политичким збивањима и онима који су на помолу, Иго није могао остати равнодушан — ступа у политички живот и у Уставотворној скупштини брани угрожене слободе. Приближава се социјалистима и држи сензационалан говор против краља Луја Наполеона, говор који га је приближио крајњој левици — Црвеној републици. Његов говор изазива праву бурну. Четри месеца доцније, 2. децембра 1851, Луј Наполеон извршио је државни удар. На улицама настаје права кланица. Иго се активно меша у догађаје и излаже свој живот највећим опасностима у борби против деспотизма новог диктатора. Он је један од пет народних представника које је левица изабрала да организују отпор у борби против државног удара. На улицама држи говоре и бодрни устанике:

— Суграђани, имате по две руке, узмите у једну своје право, у другу пушку, и кидишите на Бонапарту. К о ружју! Живела Република!

Борба је била страшна, крвава. Иако је уцењен са 20.000 франака, Иго лети од барикаде до барикаде, кроз фијук пушчаних зрна која му решетају огртач, соколи народ који се бори за слободу. Четвртог дана сломен је народни отпор. Иго, против кога је издан налог за хапшење, у радничкој блузи, са исправама једног радника, крије се код својих пријатеља. Он је међу шездесет шест народних представника који су прогнани из земље, али он је још пре прогонства отишао у Белгију и постао велики Прогнаник, о светник.

Шатобријан га је назвао »узвишеним дететом«. Кад му је било тринаест година имао је тринаест свезака пуних стихова

У Белгији тешко живи, али његов борбени занос није ослабио и његове бунтовне речи грмеће до последњих дана његовог живота и кроз његова дела и кроз његове политичке говоре. Из Белгије је отишао на острво Церси где објављује „Казне“ или „Шибје“, збирку сатиричних песама против Луја Наполеона и његовог режима — књигу муња, громава и анатема како су је прозвали. Иако је забранена, она се потајно уноси у Француску и кришом чита, као књига охрабрења и наде.

Са Церсија, Иго се сели на острво Гернези. Помилуван је, али он одбија да се врати у Француску која стење под диктатуром. Објављује још две књиге стихова: „Контемплације“, и „Легенда векова“, а затим роман „Јадници“ који ће га учинити још славнијим широм целог света. После „Јадника“ постао је толико познат да је примао пошту на адресу: „Виктор Иго, Океан“. Роман је објављен пре сто година, почетком априла 1862. Одмах је освојио све читаоце: и Французе и странце, и старе и младе, и владаре и служавке. Ко једанпут прочита роман увек ће се сећати потресне историје Жана Валжана, узбудљиве драме несрећне Фантин и њене ћерке Козете, дивне љубавне идиле између Козете и Маријуса, гамена Гавроша, полицијског инспектора Жавера, и толиких других личности и дирљивих догађаја. Поред тога што су забавни, „Јадници“ имају велику књижевну вредност и велики васпитни значај: они оплеменјују читаоца и чине га човечнијим, бољим.

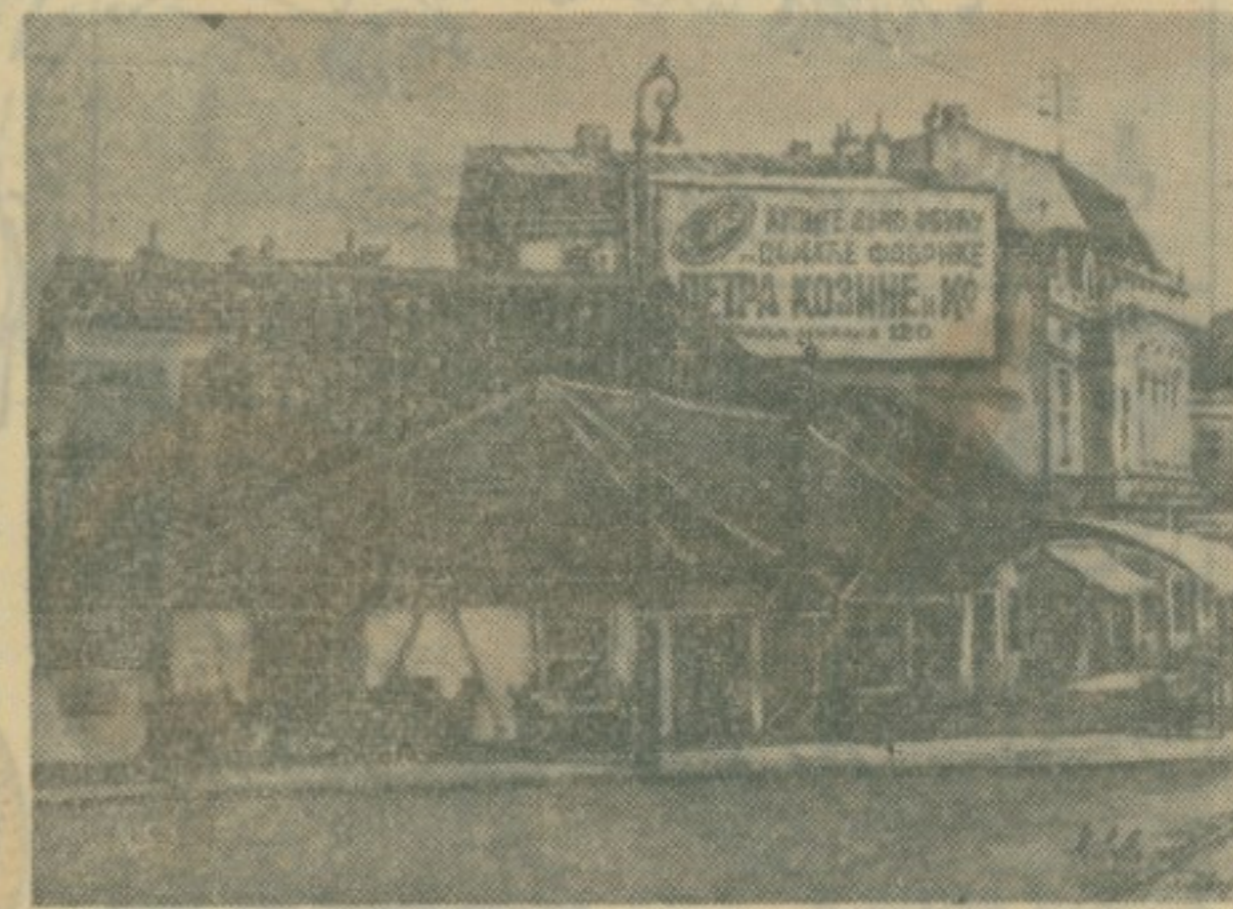
Иго има шездесет година, али његова књижевна и политичка делатност не попушта. Он пише и објављује и песме („Песме шума и улица“) и романе („Поморци“, „Човек који се смеје“). Постаје најпознатији живи писац на свету и најпопуларнија личност међу револуционарија свих народа.

Кад је 1870. Француска у рату с Немцима доживела пораз у Паризу је избила револуција и проглашена Република. На позив владе народне одбране, Иго се после деветнаест година проведених у изгнанству враћа у до-

мовину. У Паризу га чека огромна маса света. То је био дочек који се не може описати. Пролазак од станице до његовог стана трајао је два сата уз непрестане поклике народа: „Живео Виктор Иго!“, уз шест хиљада стисака руку, и уз говоре час са тротоара, час са балкона кућа. На расстанку Иго је рекао: „За ова два сата искупили сте ми деветнаест година изгнанства“.

У Паризу сви се отимају о великог песника који постаје идол и симбол народног отпора и јединства. У грађанском рату званом Коммуна, он ће бити на страни побуњених радника, комунаца, а после побуне, он ће својим интервенцијама смањивати казне, спасавати животе, залагати се за помиловање комунаца. Он осећа патњу свих народа и залаже се за одбрану Србије од турског зулума.

По доласку у Париз, поред романа „Деведесет трећа“, Иго је објавио неколико збирки песама и позоришних комада. Умро је у осамдесет четвртој години. Његова смрт означена је као дан народне жалости а његов погреб био је ново славље бесмртном песнику, легенда за нове нараштаје.

СЛАВИЈА (ТРГ Д. ТУЦОВИЋА): КАФАНА „ТРИ СЕБЈАКА“ (Цртежи Л. Младеновића)

ље место у граду нарочито кад су задушнице. „Ту тада има више света него у вароши и шта се онда потроши у једу и пићу, могла би се сва варош исхранити. Онда има и разбијених глава“. Први је сачувао на новом ташмајданском гробљу неки Димитрије Бик, који се убио у највећем весељу.

Шездесетих година, када је у Београду започело грађење кућа од тврдог материјала, оживео је поново и ташмајдански каменолом. Нарочито је био цељен песак од отпадака и одломака — као одвећ добра смеша за малтер“, или као подлога за калдрму или по-

дове од дасака, јер их је чувао од труљења. Тим ташмајданским песком наспане су стазе по приватним баштама и првим београдским парковима.

Али нова београдска насеља настајала су и изнад Ташмајдана, уз Цариградски друм. Као продужетак Фишек лијске чаршије налазиле су се куће на Тркалишту, другој страни пољани, отприлике где је данас Правни факултет, где су шездесетих година прошлог века одржаване прве коњске трке, једине спортске приредбе у старом Београду.

БЕСТСЕЛЕР ИЗ ТАМНИЦЕ

У октобру 1960. године напустио је Глен Хјалмарсон затвор у Кингстону. Међу оскудним пртљагом који је понео из затвора, налазило се необично „благо“: рукопис о његовим доживљајима и искуствима у тамници.

Његов рукопис није лежао ни 48 часова у издавачком предузећу Лонгманс у Торонту, а у новинама је већ објављен оглас о објављивању књиге. Хјалмарсонова књига објављена је ускоро под насловом „Зовите нас једноставно бандитима“ и готово преконоћно постала је најтраженија у Канади.

Историја постанка ове књиге прилично је занимљива. Наиме, она је написана после једне посете Веса Хикса, репортера листа „Торонто телеграм“, затвору у Кингстону. Приликом те своје посете Хикс је интервјуисао четири „уредника“ затворског листа који је „штампао“ на машини за писање. Хикс је био први репортер коме су затворске власти дозволиле да неколико дана проведе међу затвореницима. Он је искористио то време не само да напише серију чланака о стању и односима у затвору, већ и за дуге разговоре са затвореницима. У једном од тих разговора он је предложио четворици затвореника — „новинара“ да заједнички напишу књигу о својим доживљајима у затвору.

Догађаји су, међутим, омељили овај план. Џони Браун, који је већ као шездесетогоди-

шњак доспео у затвор где је научно латински, грчки, шпански, руски и арапски, умро је дан после пуштања на слободу. Други од четворице, Били Мартин, био је премештен у затвор у Охају. Трећем, Џону Нилу, догодило се то исто: пребацили су га у један затвор на западу Канаде. Остао је сам Глен Хјалмарсон и идеја о књизи.

„Зовите нас једноставно бандитима“ прва је канадска књига написана у затвору, тврди издавачка фирма Лонгманс у реклами на омоту књиге. Хјалмарсон је књигу посветио репортеру Весу Хиксу „који ми је пружио наду кад наде није било, пружио ми руку онда када су се од мене сви окретали“.

Пошто је променио много занимања — од риболовца на канадском северу до професионалног посредника за склапање бракова — Глен Хјалмарсон је постао, како сам пише, „частан лопов“.

„То је довело до веома угледних односа с властима. Представници власти били су толико задовољни са мном да су упорно настојали да извесно дуже или краће време проведим на тихим местима о њиховом трошку. То је дуг који ћу им ја тешко моћи вратити“ — пише у својој књизи „часни лопов“.

Ускоро после изласка на слободу, Глен Хјалмарсон је кренуо на „Златни запад“ Канаде. Када је једнога дана у његовом цепену полиција наша 700 долара украдених неког фармера, судија у граду Нананом осудио је аутора најтраженије књиге у Канади на нове четири године затвора.

Данашња адреса Глена Хјалмарсона — а она ће важити још четири године гласи: „Оакала, казни завод“.

СТАРОМ БЕОГРАДУ

Таш на турском значи: камен, мајдан, младцем — коп, према томе ташмајдан: каменолом. У прошлости Београда Ташмајдан, данас један од најлепших паркова, помиње се врло често и то у најсудбоноснијим часовима. У свим освајањима Београда Ташмајдан, каменолом и брег изнад њега обрастао гравом и густином жбуњем, забележен је као једно од најчаршних упоришта оних који су опседали и нападали Београд.

Осамљен, поред Цариградског друма, он се ту својим брегом избочио као каква кула, с које се пружао слободан поглед према вароши и тврђави и према зишњичким брдима која га надвисују. С Ташмајдана могао се контростисати излазак Турака из града, нарочито кроз Стамбол и Варош-капију и припремити заседа по теразиској пустињини. У време првог устанка Срби су умели већ што да користе овај положај и да увек пресретну Турке у њиховим испалима из града.

Од давних времена Ташмајдан је био познат као каменолом и кога се вадило бар камен за грађење. Од његовог крмена подигнуте су

у Београду за време Турака све старе зграде: цамија, чесме, ограде око дворишта, па и сами градски бедеми. Камен се вадил у великим блоковима увек из саме утробе тако да су унутра остали подземни врло дугачки ходници као праве катакомбе. Изграђени су правилно и с одушкама да у њих долази светлост и чист ваздух. За време ратова у њима су била војна превијалишта па су и устаници 1806. године, када су нападали Београд, на Ташмајдану имали своју војну болницу и главни стан, одакле је управљано славним јуришем у праскосорје 12. децембра.

Испред Ташмајдана према граду, поред Цариградског друма, где је данас Народна скупштина, стајала је већ и у то време напуштена Батал-цамија, прилично велика и гломазна грађевина. И она је служила устаницима за ратне сврхе: ту су држане истурене страже а с њених врхова контростисана је падина према Дунаву и Видин-капија.

За време устанка, а нарочито после ослобођења Београда, из Ташмајдана су Срби вадиле салитру, драгоцени са стојак барута, који су тада

сами почели да справљају, јер их је Аустрија спречавала да га набављају код земунских трговаца.

Још почетком 19. века причало се у Београду да је око Ташмајдана била некада некаква велика варош и чаршија с врло тесним улчицима и начичкана кућама толико да кад би се јаје одозго бацило, не би пало на земљу. У тим причањима сачувано је сећање на велике војне логоре кад су Аустријанци у 18. веку опседали и освајали Београд.

Кнез Мелаш је 1828. године наредио да се на Ташмајдан пресели београдско гробље које се тада налазило код Варош-капије, где је данас Бранкова улица. А кад су 1834. пресељени стари Савамаљци из својих учерица у Палуду, испод Ташмајдана је настало ново београдско насеље а он престао да буде усамљени чувар Цариградског друма. Ускоро је у његовој близини, поред Батал-цамије, настала Фишеклијска чаршија, заметак данашњег Булевар револуције.

Иако је претворен у гробље, каже један савременик, Ташмајдан је постао најжив-

СПОМЕНИЦИ ХЕРОЈИМА ЛИТЕРАТУРЕ

Народи су изградили споменике у част хероја, великих битки, у част људи научника и уметника, затим у част — оних који су победили просторства, морске дубине, болести, моћне силе природе и оних који су оплеменили живот.

Али, пост-је и други споменици — херојима који постоје само у машти људи и живе на страницама књига, које се издају у милионским тиражима. Оваких споменика нема много. Овде је реч о најинтересантнијим.

Дон Кихот и Санчо Панса

Било је то 1925. године. Разгледајући централне четврти главног града Мексика, Владимир Мајаковски зауставио се пред необичним спомеником. Он се толико допао песнику, да га је, вративши се у домовину, описао у књизи „Моје откриће Америке“: у којој између осталог пише: „Новом и добром ствари учинио ми се споменик Сервантеса... Нешто подигнут мали трг, ограђен каменним клупицама, на средини фонтана, тако потребна на мексиканској врућини. Клунице и ниски зи дови покривени таблама, на којима су приказани доживљаји Дон Кихота. Са стране су Дон Кихот и Санчо Панса. Никаквог описа бркатог и брадатог Сервантеса. Али зато су ту и два орманчића његових књига, које годинама прелиставају културнији Мексиканци!“

Споменик Дон Кихоту и Санчо Панси у главном граду Мексика — колија је споменика подигнуто у Севиљи.

Још један споменик, којим је овековечен Витез тужног лика и његов верни пратилац, подигнут је у Мадриду — на тргу Шпаније. У подножју огромног мермерног стуба седи Сервантес. Око њега су читаоци с књигама. А напред, на посебном постаменту су — Дон Кихот на својој Розинанти и Санчо на магарцу. Аутори споменика су вајар Лоренцо Валера Куло и архитектор Рафаел Мартинес Сапато.

Пиноккио

Године 1890. у Флоренцији је умро италијански писац Карло Лоренцини, који је писао под псеудонимом „Колоди“ (тако се називао грађин у коме се родила његова мајка). Његова бајка „Пиноккио“ позната је многим генерацијама читалаца и под другим називом — „Златни кључић или доживљаји Барутина“. Под овим именом препричао ју је совјетски књижевник А. Н. Толстој.

Још крајем прошлог века појавила се мисао да би треба ло овековечити успомену на творца „Пиноккија“. Први практични корак учињен је тек 1951. године. Тада је на иницијативу председника општине града Песча основан месни одбор за подизање споменика. Ускоро је основан и општеиталијански одбор, који је објавио позив за упис добровољних прилога. Одазвали су се многи: ученици Италије, Волт Дизни, писци разних држава итд.

Године 1956. споменик је отворен. Он је подигнут у парку, који се живописно протеже поред десне притоке Песча ди Колоди, у подножју малог брежуљка. На постољу су главни јунаци Лоренцинијеве бајке — Пиноккио и Плава вила. Ниже је натпис: „Бесмртном Пиноккију — благодарни читаоци узраста од 4 до седамдесет година“.

Малени трг, на коме се уздиже патинирана бронзана скулптура, окружен је са четири ниска зида. Зидови су украшени панона мозаика, на којима су приказане главне сцене бесмртног дела.

Тому Сојеру и Хаклберу Фину

Зими 1935/36. године Иаф и Петров путовали су преко океана. Путујући по Америци, совјетски писци одлучили су да посете и Ханибал, пос-

тојбину Марка Твена. Они су спазили малени град, дивно саграђен на брежуљцима који су падали ка реци Мисисипи. Ханибал је путнике веома подсећао на руске градиће дуж реке Волге.

„Прекрасно! — усхићивали су се аутори „Једнокатне Америке“. Град знаменит не због производње аутомобила, а не ни због покоља и бандита, као Чикаго. Њега су учинили знаменитим литерарни хероји дела „Доживљаји Тома Сојера“, најдражих и највеселијих доживљаја, који су икад постојали у светској литератури“.

Иаф и Петров су затим посетили Кардифски брежуљак. „Овде се, написали су они,

ДОН КИХОТ И САНЧО ПАНСА НА ТРГУ ШПАНИЈА У МАДРИДУ

налази један од најређих споменика у свету, споменик литерарним херојима“. Том Сојер и Хак Фин весело одлазе некуд на свој посао. Смели малишани, босоноги, подераних панталона, с великим батинама, шеткају се поред Мисисипија и живо разговарају. О Хакову батину привезан је реп пркнуте мачке. Очигледно, дечаци су изводили неки „гусарски“ налет...

Вајарска композиција, коју је израдила Фредерик Јајбард (она је аутор и споменика Твену у Ханибалу), постављена је 1926. године.

Вејнемејнен

У близини Виборга налази се парк са прекрасним сено-

витим алејама, одавно назван Монрепо. У том парку, на комаду гранита, постављена је статуа Вејнемејнена — хероја карелског и финског епоса. Аутор овог споменика је вајар Јоханес Таканен (1849-1885), који се надахнуо стиховима поеме „Калевала“. Стари, пророчански видовит Вејнемејнен, певач чаробњак, велики пријатељ и добри отац свог народа, само што је додирнуо струне кантеле...

Не слушају његову песму само људи. Вејнемејнена пажљиво слушају и дивље шумске звери. Брујање звучних струна опчињује слушаоце: усхте ли певач — сви се смеју или пуне очи сузама. Дело вајара Таканена, постављено

ПЕВАЧ-ЧАРОВЊАК ВЕЈНЕМЕЈНЕН

у Виборгу 1876. године, сматра се за један од најлепших споменика хероју дивног литерарног епоса карелско-финске прошлости.

Малој сирени

На улазу у Копенхагенску луку може се видети мала сирена. Она седи наврх огромног камења. Добија се у тисак као да она, испливавши из мора, седи на стени на месечини, замишљено гледа бродове који туду плоче и ослушкује песму валова. Због чега она тугује? Ко би то знао...

Сирена је изливена из бронзе. Скулптуру је израдио 1913. године Едвард Ериксен. Поставивши је грађани Копен-

хагена одали су пошту успомени Ханса Кристијана Андерсена, аутора „Мале сирене“, „Новог краљевог одећа“ и многих других бајки, које су тако драге свим људима света.

Вилхелму Телу

Средином прошлог века у Швајцарској је откривен оригинални споменик немачком песнику Шилеру. На стени Митенштајн, која се уздизала из таласа Фирвалдштетског језера, постављен је натпис: „Песнику Тела Ф. Шилеру Кантон Ури 1859“.

Швајцарска је одала пошту вање великом писцу, који је прославио херојску прошлост њеног народа. Стварајући 1804. године позоришни комад, Шилер се ослањао на старо народно предање, забележено у „Швајцарској хроници“. Вилхелм Тел није историјска личност. Он је оваплоћење народног идеала борца за слободу и независност свог народа.

Године 1895. у Алтдорфу, главном граду кантона Ури, подигнут је споменик у част самог хероја драме. Тел, наоружан луком, води за руку свог сина Велтија. Они иду у Алтдорф, разговарајући путем о шумама, које штите град од снежних наноса, о „необичној држави“, у којој нема плавина (мали Велти са њари да тамо дође), о страшној утјетавању које царује у њиховој богатој земљи. У корацима оца и сина осећа се мирно поуздање.

Споменик је рад швајцарског вајара Рихарда Кислинга и он није само изврсна илустрација за Шилерову драму (трећи чин, сцена трећа), већ је истодобно и достојно овековечење омиљеног хероја швајцарског народа.

Други споменик Телу, рад француског вајара Антонина Мерсеа, подигнут је у Лозани, на булевару Монбена, одакле се отвара прекрасан поглед на Женевско језеро.

ВУРАТИНО И ПЛАВА ВИЛА. ОМИЉЕНИ ХЕРОЈИ ЧИТАЛАЦА СВИХ УЗРАСТА

ВИЛХЕЛМ ТЕЛ СА СВОЈИМ СИНОМ

ТОМ СОЈЕР И ФИН ХАКЛБЕРИ

ГРАДОВИ сателити око Париза

Париз сада има 8,5 милиона становника. По мишљењу стручњака Париз ће 1970. године имати 10 милиона. То значи да ће скоро једна петина укупног броја становника Француске живети у Паризу.

Да би се омогућио смештај околних великог броја лица потребно је, поред милиона подигнутих станова од краја другог светског рата до данас, изградити још 450.000 нових станова и то у року од 8 година.

Посао није лак. Не што се тиче грађевинских радова, већ плацева. На ужој територији Париза не постоје комплекси који би омогућили изградњу великог броја станова.

Али, не ради се само о становима, већ је потребно водити рачуна и о томе да се будућим становницима омогући што лакши долазак на радна места. Због тога се стручњаци труде да обезбеде такве грађевинске површине које ће омогућити да се изграде експресне аутостраде, експресни метростр и друга саобраћајна средства.

Једини начин да се то постигне, по мишљењу стручњака, јесте изградња нових градова-сателита око Париза. То ће се постићи на тај начин што ће околна села постати темељи ових нових делова Париза који ће као прстен ницати око садашњег града.

У првом плану предвиђено је да се изграде четири оваква града у којима ће се утопити најближа села. У перспективи је да се још 80 сеоских насеља искористи за даље проширење атара Париза. Да би ови градови-сателити омогућили што угоднији живот људима, урбанисти су предвидели да они добију лик правог града са индустријом, трговачким центрима, културним, просветним и здравственим установама.

РАТ СВЕТОВА

СВЕШТЕНИКОВО ТЕЛО ЛЕЖАЛО ЈЕ НА ПОДУ А ЈЕДАН МЕТАЛНИ ПИПАК КАО ДА ЈЕ ТРАЖИО ПУТ ДО МЕНЕ.

ДЕВЕТОГ ДАНА НАШЕГ ЗАТОМЕНА ИЗ НЕМИРНОГ СНА ПРОБУДИО МЕ ЈЕ ПОДОРОАН КРИК И ПАД НЕЧЕГ ТЕШКОГ.

УСПЕО САМ НЕКАКО ДА УТРОИМ У ПРОСТОРИЈУ ЗА УГАЈА И ДА ЗА СВОМ ЗАТВОРИМ ВРАТА. А ТАДА ЈЕ КВАКА ПОЧЕЛА ДА СЕ ОКРЕПЕ...

БРАТА СУ СЕ ОТВОРИЛА И МЕТАЛНИ ПИПАК СТАО ЈЕ ДА ВИДЈА ПРЕМА МЕНИ ДОДАЈНО ЧИ ЈЕ ПОТПЕТИЦУ НА ЦИПЕЛИ.

ТАДА ЈЕ ПИПАК ДОГРАБИО КОМА УГЛА И ПОВУКАО СЕ ИЗ ОСТАВЕ... ВЕРОВАТНО ДА ГА БОЉЕ ИСПИТА...

ЈЕДВА САМ ПОВЕРОВАО СВОЈИМ ОЦИМА. НИГДЕ НИДЕ БИЛО НИ ЖИВЕ ДУШЕ.

УГРИЗАО САМ РУКУ ДА НЕ БИХ КРИКНУ.

ЧИТАВ ТАЈ ДАН ПРЕЛЕЖАО САМ МЕЂУ УГЛОМ И ДРВИЦА НЕ УСУЂУЈУ СЕ НИ ДА СЕ ПОМАКНЕМ НАЗАД. МЕ ЈЕ ЖЕБ НА ТЕРАЛА ДА СЕ СДВУЧЕМ ДО КУХИЊЕ.

ДУГО СЕ НИСАМ УСУЂИВАО ДА ПОГЛЕДАМ КРОЗ ПУКОТИНУ У ЗИД.

ШАНСОНЕ И ШАНСОНИЈЕРИ

Ако хоћете да напишете шансон, зато што једноставно имате жељу да то учините, онда се немјате устезати! Али ако желите да је напишете да бисте зарадили доста новца, онда је боље да купите што поручују париски издавачи плоча и познати шансонјери.

Сваке године у Француској Друштво аутора, композитора и издавача музичких дела прими око 35 до 40.000 нових шансона. Само у 1960. години примљено је 40.722 нових шансона.

Од тога се снимиле око 10 до 12.000. Око 3000 буде запажено, а 500 од тога можда ће доживети и успех. Што се тиче „бестселера“ они се на прсте могу избројати. Као пример можемо узети песму „Ариведерчи Рома“ која је снимљена на 350.000 плоча само у Француској.

С времена на време појави се по која шансона која одмах освоји публику, не само у земљи у којој је написана, већ и изван њених граница. То је случај песме „Море“ Шарла Тренеа која је преведена на 12 разних језика и која се пева од Бродвеја до Токија. У Јапану је чак једна радио станица узела „Море“ као свој знак. А свом аутору и ин терпретатору Шарлу Тренеу донела је више десетина милиона франака.

Велики успех који доживи по нека шансона ствар је само случаја — тврди Анри Конте, аутор познате шансоне „Госпођица из Париза“. У време кад се успех не рачуна на године и месеце већ на недеље, ова шансона, стара 15 година, пева се још у целом свету и свом аутору редовно до-

доси 500.000 старих франака годишње.

За сваку плочу са 45 оброта (то је најчешћи формат) фабрикант плоча мора да плати између 46 и 60 франака издавачу и аутору. Од тога издавач узима 50% а аутор текста и композитор деле другу половину на два једнака дела. На основу тога лако се може замислити колику су суму добили поједини познати шансонјери кад се зна колико је њихових плоча произведено и продато. На пример:

Шарл Трене 60.000.000 плоча; Шарл Азнавур 24.000.000; Жилбер Беко 20.000.000; Саша Дистел 5.000.000.

У Француској је у 1960. го-

ЕДИТ ПИЈАФ

ЖОРЖ БРАСАНС

дини продато око 33 милиона плоча. Ауторска права достигла су суму од 10 милијарди франака. Осим тога, француски шансонјери су омиљени и у иностранству, па су својој земљи донели близу две милијарде девиза.

Многи мисле да успех појединих шансона зависи од музике, док други тврде да зависи од речи. Али, и једно и друго је у тако тесној међусобној вези, па често испада да преимућство има „она“ „златна средина“. Међутим, неки мисле да поред музике и речи често играју улогу и други елементи, на пример, сентиментални, као што је случај код чувене Едит Пијаф. Шансона „Из ничега не бива ништа“, коју је лансирао у време када се опорављала после тешке операције, постигла је огроман успех, можда баш због тога што су њени обожаваоци сматрали да је с њене стране херојство што је и после свега нашла снаге за песму у којој је доминирала и музика и реч ове славне шансонјерке.

Шарл Трене прича за своју песму „Море“ да ју је компоновао 1939. године. Година је с обзиром на рат била незахвална за шансоне. Почео је да је пева 1942. године, али

без успеха. Публика је тражила бржи ритам. Тек после четири године он је поново певао и тек тада доживљава огроман успех.

Ритам шансона има такође огромну важност, нарочито данас. То се најбоље види по томе што је и Беговеново „Писмо Елизи“ постало ча-ча-ча, а валцер Маргерите Моно и Анри Контеа „Падам — Па-

дам“ у Америци је претворено у рок.

У 1962. години број продатих плоча у току једног дана износи: Едит Пијаф и Џони Холидеј, 3000, Шарл Азнавур, Жорж Брасанс око 1.000 а више од 700 Саша Дистел, Жилијет Греко.

Шансоне се највише певају на радију и телевизији, тако француска радио телевизија има своја три канала који емитују око 800 шансона дневно. Рачунајући да емитување шансоне траје три минута то временски износи 40 часова у току једног дана и ноћи.

Сваке вечери у париском локалу „Олимпији“ можете видети ову слику: осамнаестогодишњег плавокосог младића Џони Холидеја, како с гитаром прилази микрофону. „Тада — кажу неки — овај локал претвара се у опасно стовариште муниције.“

Ко је тај младић? Обичан младић чије је право име Жан Филип Смит. Да ли је он Американац или Француз? Он је и једно и друго: Француз по мајци, а Американац по оцу. У Тулси, у држави Оклахома, његов отац је имао једну фарму, али је напустио и њу и породицу. Његов стриц са својом женом био је акробатски играч по баровима. Он је свуда водио малог Џона који може да се похвали да је боље научио географију на путовањима него из књига. Он је видео: Копенхаген, Штокхолм, Берлин, Мадрид, Женева, Лондон и друга места. Затим, овај брачни пар закључио је уговор са управом једног париског ноћног локала. Турнеје су престале, али је мали Џони у свом стану, у Паризу, стално сањао о песми. Он се чак појављивао с рођаком у неким такмама. У 17. години певао је по кафанама. А тада је дошао импресарио и од њега начинио велику звезду.

Овог певача су прозвали „певачем године 1961“. Он је за годину дана снимио 32 песме за плоче. Продато је преко милион његових плоча.

ПОДВОДНА ТЕЛЕВИЗИЈА

Ова машина је слична и тенку и хеликоптеру већ према томе под којим се углом посматра. У ствари, то је подводна машина која служи за подморска испитивања до дубине од 6.000 метара и 8 км далеко од обале. Машина има механичке руке за узимање примерака подморске флоре и инструменте који о-

могућују велики домет. На машини се налазе четири телевизијске камере које врше снимање околине и самог тенка. Камере су повезане са пријемним апаратима на обали. Хеликоптерски уређај служи тенку за пливање преко неравног терена који не може прећи возњом по дну. Израђена је у Америци.

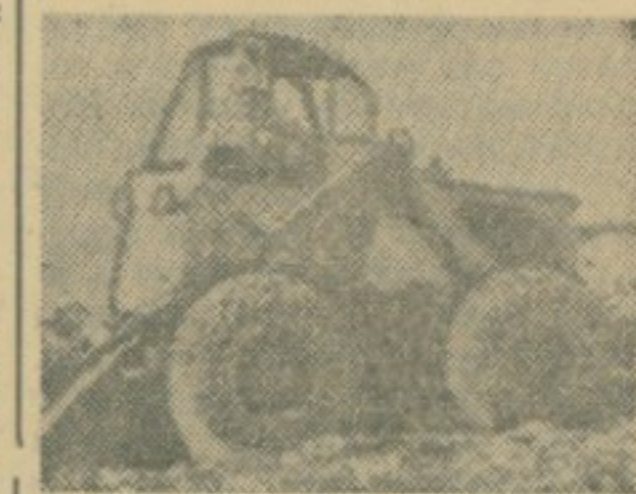
ЈЕДНОРУКИ ЛОВАЦ

Када је Валфорд Браун из Нордвила, у САД, изгубио леву руку уплашио се да неће моћи да се бави својим омиљеним спортом — ловом на јелене. Али уз помоћ физиотерапеута са Мичиген универзитета и прилагођеном пушком за инвалида опет ће поћи у лов. На широк, чврст појас око стојка прич-

вршена је челична „рука“ која му прислања пушку уз раме док десном руком окида.

Да се заштите гуме

Мрежаста панцир штити гуме ове британске друмске машине од сечења и хабања кад рашчишћава терен покривен оштрим каменом и отпацама. Направљени од квалитетног челика, панцири дуго трају и лако се постављају и скидају.

ЏОНИ ХОЛИДЕЈ

Шта наставник мора да зна на излету

Недавно је у месту Фленсбургу, у Западној Немачкој, одржано суђење двојници наставника због тога што су им се приликом једног излета утопила два ученика. Ово је изазвало веома жучну дискусију у немачкој јавности. Из ње се видело да постоје различита схватања код људи у погледу чувања ученика на излету.

У покрајини Шлезвиг-Холштајн, према прописима из 1959. године, ученици на излету могу да се купају једино у затвореним базенима и то под надзором стручног наставника за пливање или свог наставника који је искусан пливач.

Законски прописи у Хамбургу захтевају да наставник обавезно уме да плива ако води ђаке на излет. Ако се деца купају у затвореном купалишту, онда на 20 ученика долази један наставник. Приликом купања на отвореном мору деца морају да иду у групама са наставником. Група не сме да буде већа од осам ђака.

У Бремену је прописано да

ученици приликом излета могу да одлазе на купање једино у она места где је то прописима дозвољено. Вода мора да буде топла најмање 18 степени Целзијусових, а наставник мора да зна да плива. Пред захтева за одређеним нивоом хигијене у купалиштима, дозвољено је да само десет ученика улази у воду заједно са наставником. У Бјену се дозвољава наставнику да разред води само на једнодневни излет. Уколико је он дужи, онда мора да има и помоћника. Прописима који важе у Берлину предвиђено је да наставник мора да кон-

тролише ученике на излету, а ако их води на купање да обезбеди стручно лице ради евентуалне несреће.

Слични прописи, оштрији или блажи донесени су и у другим немачким покрајинама. Сада се сматра да су они недовољни и да не гарантују сигурну заштиту, па је потребно довести прописе који би били једнообразни за све крајеве Немачке и много оштрији. По мишљењу многих само ће се на тај начин спречити све чешће несреће које се дешавају на ђачким излетима.

ПАС СПАСАВА ЧОВЕКА

Неки Жан Хуберт, радник у једном малом месту Француске враћајући се ноћу кући, као обично мотоциклом, повредио је главу. Почео је да запознаје, али друм је био пуст. На најближој фарми сви су спавали сем Стопа, пса чувара. Он је чуо јауке

рањеног човека и почео као бесомучан да лаје и гребе на врата све док се сељак није пробудио. Кад га је одвезао пас је јурио ка месту где се налазио несрећан човек коме је сељак одмах притекао у помоћ.

НОС СЕ НЕ ЦЕНИ МНОГО

Норвешки писац Кнут Хамсун испричао је како је једном приликом посетио кућу у којој је пре 50 година била апотека. На велико чуђење присутних он је по мирису то познао.

Данашњи људи немају тако оштро чуло мириса. Сада се више ослањамо на уво и око. Када кажемо: потребно је пазити, онда тај појам одмах вежемо за вид, а унеколико и за слух.

Кад би те речи изговарала лисица, ствар би била другачија. Лисица „пази“ помоћу њуха. Пауци реагују на звук, а неки кажу да се помоћу свирања на виолини може домаћити корњача из свог склоништа.

Чуло мириса код човека смештено је у носу. Површина тог чула није већа од две поштанске марке. Иако је то мала површина, чуло прима мирисе према су произведени малим бројем мирисних честица.

„Памћење мириса“

Занимљиво је да се мириси веома добро памте. Оно што смо једном видели или чули, често можемо лако заборавити. Мириси се памте јако дуго.

Један од најјачих мириса је ванилин. Ако бисмо напунили милион боца водом и на те боце поделили само кашику ванилина, свака би боца мирисала на ванилин.

У животињском свету та особина је још много јаче развијена. Затворимо ли једну лептирицу у мали кавез поред отвореног прозора, онда можемо бити сигурни да ће за један или два сата долетети мужјак који је био веома далеко од ухваћене лептирице.

По неким изрекама видимо да и човек цени њух као чуло. Ми често кажемо за вештог и спретног човека: „Он има добар нос.“

Једном је неки глумац испричао како је стару, прљаву лутку своје ћерчице бацао на ђубре. Девојчица је плакала и тражила играчку.

ЈАДНИЦИ НОВА ПРИЧА У СЛИКАМА
ПО ИСТОИМЕНОМ РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА
ПОЧИЊЕ У ИДУЋЕМ БРОЈУ
ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА

Необична вајарска радионица у џунгли у којој се заједно и весело забављају мали црнци и несташни павијани

МАЈМУНСКО ПОЗОРИШТЕ НА ОБАЛИ ПОТОКА

На обали потока уздицало се мало узвишење које је на многим местима било избушено. Испред једне од ових рупа приметили смо десетак домородачких дечака, пастира из оближњег села. Неки од њих жустро су рукама копали иловачу из рупа, док су други правили од ње фигуре волова, крава и телад. Наш први утисак био је да су сви дечаци домородци, а онда смо видели да у групи има више од половине младих павијана. Сви су били веома запослени: и мајмуни и деца гурали су се пред отвором да би дошли до иловаче. Отвор је био веома узан и у њега су истовремено могли да уђу само двоје.

Ако би који од павијана закрчно улаз у рупу, једно од деце повукло би га за реп напоље, а ако би који дечак застао на улазу павијани би навалили на њега са свих страна и мували га све док се не би склонили. Три или четири одраслија дечака нису учествовала у том гурњу и отимању. Седели су у кругу и сваки од њих је имао крај себе на земљи гомилицу иловаче, а простор између њих био је већ пун фигура које су начинили. У том кругу седело је и неколико павијана који су, као и дечаци, изгледали старији од оних што су се гурали пред отвором.

Седели су сасвим мирно и с великим занимањем посматрали рад малих вајара и готове фигуре од иловаче. Понекад, разуме се, мајмуни нису могли да обуздају своју радозналост и, тихо и опрезно, пружила би се једна длакава рука и полако привукла једну од готових фигура. Кад би овакав тајни подухват успео, фигурица би кренула од мајмуна до мајмуна и обично се, на крају, распала. Али, ако би који од дечака благовремено приметио покушај крађе одмах би га осујетио и павијану — крађивцу бацио у лице грудву иловаче. Обично би тада настала ужасна гужва која је и за дечаке и за мајмуне представљала огромно уживање. Ни једном се деца и мајмуни

нису озбиљно наљутили једни на друге и њихово гушање никад се није претворило у тучу.

Позе које су деца и мајмуни пред рупом заузимали биле су више него веселе. Деца су желела иловачу због одређеног разлога и чим би ископала каква већи грумен односила су је својим друговима — „вајарима“ Мајмуни, разуме се, нису при копању и мали никакав циљ. Кад би један од њих угробио прегршт иловаче, сви његови напори били су тада усмерени на то да се ослободи лепљиве масе. Уз велики напор мајмунче би успевало да иловачу одлепи с једне руке, али би тада открило да му се она прилепила за другу. А павијане, то знам из искуства, ништа више не може да нервира него да на длановима имају нешто лепљиво.

Оба моја пријатеља само што нису од смеха попадала с коња. Деца и мајмуни су се све више и више прљали иловачом. Павијани су је имали највише на лицу. Тешко је замислити колико комично изгледа мали павијан кад му је читаво лице избрљано иловачом.

А тада је игри изненада дошао крај. Читаво време док су се мали мајмуни играли пред рупом, били су потпуно одељени од чопора одраслих. Ми смо с времена на време чули чопор с наше десне стране, налазили смо се, наиме између младих и осталог дела чопора.

Управо кад је игра била на врхунцу, угледали смо како нам се с десне стране приближава једно велико неразговетно црно обличје. Био је то запрепашћујуће велики павијан, вероватно вођа чопора који је кренуо да види шта је са „децом“. Истовремено је и он нас угледао. Пустио је само један продоран крик — опомене — и онда је, као што се и појавио, наједном нестало. Дејство његовог позива на групу крај отвора као и ону другу, вајара, показало нам је колико је било јако пријатељство и узлајмно разумевање између де-

ца и павијана. И једни и други разумели су сместа озбиљност опомене и знали да она оглашава велику опасност. Ни једном се нису обазрели да би видели одакле та опасност прети већ су муњевито јурили на две разне стране

— деца натраг у свој крал, а мали павијани према свом чопору у жбуње. При томе су мајмуни морали да прођу готово сасвим поред нас и њихова комична лица изазвала су код нас нову буру смеха.

Посетили смо ускоро мали крал (црначко насеље) не бисмо ли што више дознали о необичном приказу који нас је толико изненадио и забавио. Од старих домородаца смо чули да од бурских ратова, а можда и раније, на овај чопор павијана никад није пуцано нити их је икад нико напао. Временом су павијани по стали толико „размажени“ да су често са кровова колиба крали клипове кукуруза и тикве и не осврћући се на људе. Одрасли су знали да се њихова деца играју с малим павијанима. Покушавали су да им то забране, чак су их и кажњавали.

— Али, то ништа не помаже — казао нам је старешина краља помирен са судбином. — Дечаци занемарују своју дужност, остављају козе и говеда на ливади да пасу без надзора само да би могла да се играју с мајмунима.

Јужноафрички природњак Ежен Маре (1872-1936), чији чланак доносимо, провео је читав живот проучавајући термите и павијане. Термите због тога што су постигли најсавршеније „државно устројство“ у животињском свету, а павијане због њихове интелигенције која је, како је он тврдио, готово равна човековој.

АНЕГДОТЕ

РЕКЛАМА

Једна америчка галантеријска фирма желела је да међу своје муштерије уврсти и познатог писца Хемингвеја, надајући се да ће јој то добро послужити као реклама. Због тога му је послала једну машину и уз њу писмо следеће садржине:

„Наше машине свуда постижу успех. Надамо се да ћете нам за ову радо послати 2 долара.“

После неколико дана фирма је добила од Хемингвеја овај одговор:

„Моје књиге свуда постижу успех. Надам се да ћете за примерак који вам шаљем доплатити 2 долара и 80 центи. Према томе, ви мени дугујете још 80 центи.“

ГЛУПО ДЕТЕ

Из лекарске ординације изишла је уплакана жена водећи за руку намрштеног дечака. Лекарева дијагноза страховито ју је потресла.

— Мени је веома непријатно што то морам да вам кажем — обратио јој се он пошто је прегледао малишана и поставио му неколико питања — али ваш син је умно неразвијен. Не саветујем вам да га упишете у школу.

Тог истог дана одржан је породични савет који је одлучио да малишана ипак упише у школу и виде шта ће даље бити. Нису морали дуго да чекају.

После свега месец дана родитељима је дошла малишанова учитељица и казала:

— Он је толико глуп да је потпуно бесмислено да даље похађа школу.

Тај дечак се звао Томас Алва Едисон.

ЗАР НЕ УМЕ ДА БРОЈИ?

Познатог пијанисту Леополда Годовског наговорили су једном да на некој забави свира у дуету с чувеним научником Албертом Ајнштајном који је као аматер свирао виолину. Звучи са Ајнштајнове виолине толико су разбеснели Годовског да је песницом ударио по клавијатури и викнуо:

— Шта је, Ајнштајне, зар ви не умете да бројите? Један, два, три, четири, један, два, три, четири...

ГАЈГЕРОВ БРОЈАЧ ЗА СВЕ

У једној фабрици телевизијских апарата у Хановеру израђен је један популаран „Гајгеров бројач“. Нови апарат, велик као мали радиотранзистор, може да мери активност радијација гама и бета.

Микрофон овог Гајгеровог бројача, који ради помоћу ципне батерије, почиње да „куцка“ чим му се приближи часовник са светлним цифарником. Радиоактивност већа

од једног милирендгена на час изазива код овог апарата јаче брујање.

Према изјави конструктора, помоћу овог популарног „Гајгеровог бројача“ може да се измери не само радиоактивност ваздуха, већ такође и извесних тела или прехранбених производа. Ускоро треба да почне серијска производња овог апарата и његова продаја у трговини.

ЧУДНА ДОКТОРСКА ТЕЗА

Педесетогодишња Јапаница Тоси Оцука недавно је одбранила тезу и добила титулу доктора. Теза њене тезе коју је бранила на универзитету била је: „Начин прања судова.“ Она је препоручивала воду топлоте од 60° целзијевих, синтетичко средство за прање и један сунђер. Тоси Оцука осам година је проучава-

ла разне методе прања судова, испитујући истовремено и физичке и хемијске стране проблема, пре него што је дошла до коначног резултата. Када јој је њена сусетка рекла да већина јапанских домаћица безмало то исто чине из личног искуства, Оцука се умало није оневерствила. Тако се бар при-

МОСТ ПРЕКО ГИБРАЛТАРА

Већ дуже времена у политичким и привредним круговима Велике Британије и Француске дискутује се о целесходности изградње моста преко Ламанша или прокопавања тунела. Слична дилема је и око подизања моста или тунела у Гибралтарском мореузу. Изгледа да је коначно победила теза о изградњи моста преко овог мореуза. Према мишљењу познатог шпанског архитекте Алфонса дела Пена Бифа, повезивање Европе и Африке преко Гибралтарског мореуза треба остварити помоћу висићег моста, јер терен није погодан за прокопавање тунела.

Лакши...

Рендген апаратом смештеним у коферу, тешким само 40 кгр. може се поставити дијагноза прелома или открити тачан положај страног тела код рањеника и прегледати унутрашњи органи на бојном пољу. Ранији слични апарати били су тешки 500 килограма.

Изложба машина за грађење

Место на коме се у Минхену од 17. до 25. марта ове године одржавала изложба машина за грађење кућа било је претворено у циновско градилиште. Оно је заузимало простор једног малог града, односно 200.000 квадратних метара, а изложене машине и апарати били су тешки 13.000 тона.

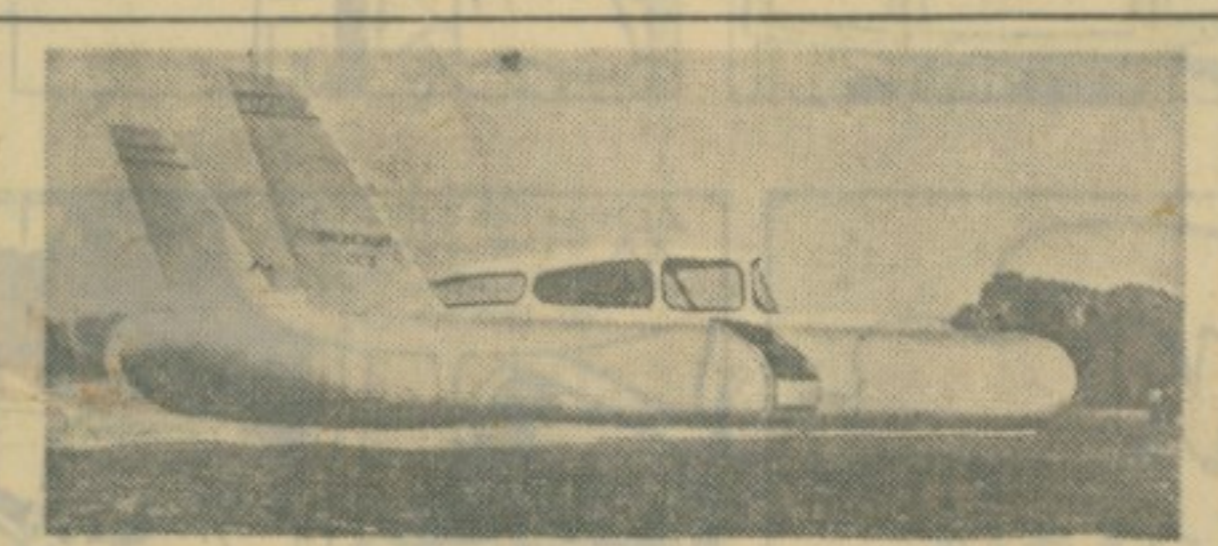
На изложби је учествовало 520 излагача из Немачке и иностранства. На њој су приказане: разне машине за конструкцију и производњу материјала, разне врсте кола за пренос материјала и други апарати потребни при подизању зграда.

И ЗА ЛЕПО И ЗА РУЖНО ВРЕМЕ

Италијанска конфекција, угледна и се на америчку, про извела је одело од хартије, наравно, само за лето. Ово одело испрља се лако, али се не баца, већ се може да опере и опегла па да опет буде као ново.

Хартија од које је направљено ово одело мека је и не гужва се „као хартија“ и ланк неће моћи лако да утврди да је материја од које је одело скројено у ствари — хартија.

Лакша је од свих ранијих врста хартије од које се праве одела, а уз то је и рђав спроводник топлоте па је одело од ње „душу дало“ за лето, за тропско сунце и тешке оморине. Човек обучен у овакво одело не мора да бежи од пљуска, бојећи се да ће кући стићи без одела, јер њој кишница ништа не шкоди. Ранија одела од хартије била су подложена квару од кише.

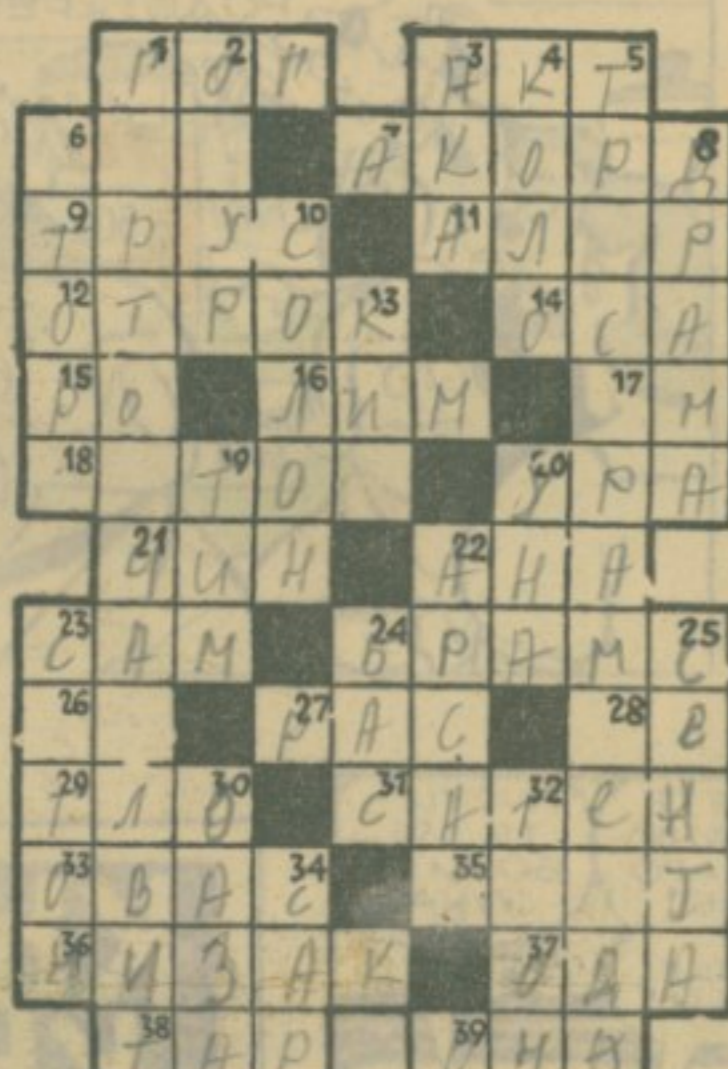
Усавршен брод с крилцима

Пре три године начињен је први брод с крилцима који постиже велику брзину јер за време војне лебди над површином воде. Последњи, усаврше-

ни тип овог превозног средства пресвучен је алуминијумом и снабдевен мотором фабрике Ролс-Ројс.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) холандски сликар (17. в.); 2) службени спис; 3) прилог за време; 4) музички термин; 5) земљотрес; 6) траг дивљачи; 7) назив за роба у средњовековној Србији; 8) један писак; 9) грчко слово; 10) наша река; 11) иницијали немачког књижевника („Краљевско височанство“); 12) име нашег књижевника Инголица; 13) узвик; 14) део позоришног комада; 15) личност из Толстојевог романа; 16) усамљен; 17) немачки композитор (18. в.); 18) предлог; 19) стара српска престоница; 20) два слова; 21) земљиште; 22) врста тканине; 23) врста жита; 24) област у Енглеској; 25) малог раста; 26) похвална песма; 27) пустиња у Азији; 28) лична заменица.

Усправно: 1) роман Чарлса Дикенса; 2) река у Француској; 3) лука у Израелу; 4) народна игра; 5) роман Лоренса Стерна; 6) мера за дужину; 7) један књижевни род; 8) грчки законодавац (6 в. пре н.е.); 9) град у Француској; 10) спортска екипа; 11) наша река; 12) оснивач државе Парћана; 13) опера С. Христина; 14) врста мушког гласа; 15) град у Војводини; 16) плодно место у пустињи; 17) грчки математичар и астроном; (4. в.); 18) индустријска област у Западној Европи.

на: 14) ам; 15) кос; 16) Цо; 17) алов; 18) И(во) А(ндрић); 19) ав; 20) ум; 21) он; 22) апел; 23) Ис; 24) ара; 25) И(во) М(ажуран); 26) стрнадица; 27) таз; 28) Веч; 29) папагај; 30) ветар.

Усправно: 1) авал; 2) др; 3) Гарнов; 4) А(нгтон) Ч(ехов); 5) Јара; 6) Селама; 7) канца; 8) Аса; 9) као; 10) аков; 11) ГС; 12) лан; 13) име; 14) упад; 15) Остан; 16) Арарат; 17) лицеј; 18) Ист; 19) ан; 20) мач; 21) Рзав; 22) Ибар; 23) пе; 24) та.

10.000 тона прашине на дан

Неки научници тврде да на Земљу падне у току једног дана око 10.000 тона прашине. Они ово тврђење базирају на основу директног мерења честица интерпланетарне прашине. Мерење је вршено на основу буке коју честице стварају ударајући о досад лансиране америчке и совјетске сателите.

Награда — крем од банане

Познато је да су шимпанзе пре космонаута биле у васнони и да су тамо добро обавиле свој посао. Прво су их научили да управљају полулама, ручицама и дугмадима на сигнални знак црвене, жуте или зелене светлости. Али, научници су, за сваки случај, морали ставити јако осетљиве апарате који би доводили механизам у ред, ако мајмун погрешни. Наравно, за сваку успелу радњу шимпанзе су као награду добијале крем од банане.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Алтај; 2) сврачак; 3) ала; 4) рак; 5) саланга-

НАПРАВИ САМ

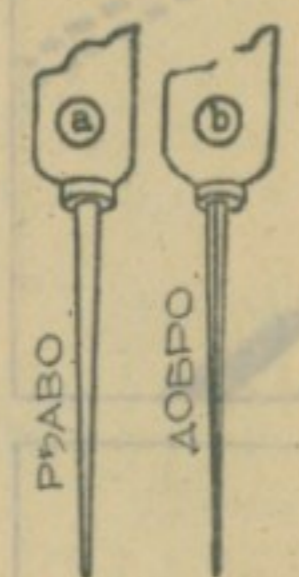
НЕКОЛИКО САВЕТА ЗА РАД СА ДРВЕТОМ

Рад са дрветом је један од лакших радова који свако од вас може да предузме без неких већих тешкоћа, супротно од рада са металом. Али, и поред тога треба знати све што је за тај рад потребно. Да би смо вам помогли даћемо вам неколико упутстава:

Ако хоћете да истестеришете нево дрво у правој линији, најпре то место обележите оловком па онда радите.

Кад хоћете да начините у дрвету отвор за ексер немојте за то никако узимати шило са заобљеним врхом, јер вам се онда може дрво при раду распасти, док вам се то неће догодити са шпидцем (на нашој слици цртеж обележен са а и б).

Што се тиче ексера гледајте да буду са мањом главницом

да би се лакше могли да „углаве“ у дрво.

Сваки пут кад тестером пређете више пута узастопце преко дрвета, одмах после тога истурите њену ивицу да би била оштра.

Ако правите умањени модел авиона, воза или брода од дрвета пре него што почнете с радом пређите све површине дрвета шмиргл-папиром да би биле углачане и касније лакше за бојење.

Најбоље је да своје дрвене играчке израђујете помоћу нарочитог алата за децу. На тај начин нећете дозвинути у сукоб са ваљем очевима ако се нешто од алата случајно поквари.

А сад мало и шале. Ево како ми мислимо да сте „схватили“ наш данашњи савет:

— Све ми је јасно, само не знам да ли је ексер сувише велики или „шрафцигер“ сувише мали?

— Зар не схваташ: шмиргл-папиром треба истрљати брод а не правити га од њега.

— А ја непрекидно тражим треницу за сир за шпагете.

Јесће ли већ чим да...

...у римско доба француска река и покрајина Сома звала се Самара а данашња Португалија — Лузитанија.

... Једна од најпродрљивијих барских грабливица је ларва вилиног коњица. Она на

пада све што јој је на дохвату: водене бубе, пуноглавце, па чак и мање рибе.

... један светлећи стуб у Ахену, у Немачкој, обавештава становнике о метеоролошким извештајима. Црвена боја најављује кишу, зелена лепо време, а жмир кава црвена боја снег и олују.

... први оклопни аутомобил појавио се још 1885. године. То је би-

ло возило на парни погон заштићено челичним оклопом.

... највиша врата на свету налазе се у згради Шилеровог позоришта у Берлину: висока су 7,70 метара и воде на позорницу. Архитект који их је пројектовао хтео је тиме да омогући уношење и изношење целих кулиса и осталих сценских реквизита без претходног демонтирања.

... младунци слона долазе на свет обрасли дугим и густим крзном које подсећа на крзно

њихових далеких предака, мамута. Међутим, убрзо по рођењу слоновни губе крзно.

... за време краља Луја XI Палата правде имала је затвор где су затварани собари који су својим брбљањем узнемиравали седнице Парламента. За забаву су им давали виолине.

... хималајски мошусни сридаћ бежећи од

непријатеља пење се на дрво да би се сакрио у његовом грању.

... у почетку другог српског устанка, 1815. године, у Београдском пашалуку била су свега 24 „народна и државна службеника“. Од њих су 8 припадали судској струци, 13 полицијској, двојица финансијској, а један је био лични секретар кнеза Милоша.

... код јужноамеричких мајмуна мармозета свакодневну бригу о младунцима води отац. Он их предаје мајци једино када их треба

подојити. Пошто их нахрани, она их враћа оцу и поново безбрижно одлази да лута цунглом.

... тек у 16. веку деца су почели да носе одела различита од својих очева.

Ква-Ква!

вођује Паја Патак

ПРЕЦИЗАН ОДГОВОР

Наставник историје пита Влају:
 — Откад ниси долазио на часове, Влајо?
 — Од битке код Аустерлице — одговори брзо Влаја.

ТЕЛЕВИЗИЈА ПРЕ СВЕГА

Паја истукао Рају због непослушности. После пола часа долази Патак и затиче га како седи поред телевизора и држи руком дршку од кофера поред себе.
 — Шта ће му кофер?
 — пита Патак зачудено Пају.
 — Решио је да оде из куће, али чека да се заврши емисија — одговори Паја.

ПОСЛУШНИ ЂАЦИ

Учитељ на часу држи предавање и каже да треба добро размислити пре него што се нешто каже. Најбоље је избројати до 20 ако се хоће да каже нешто важно, а до 100 у изузетним случајевима.
 Сутрадан, како је напољу било хладно учитељ је стао поред пећи и зрљао се. Одједном, чује неко мрмљање које је постајало све јаче, а онда цео разред заурла:
 — ... 97 ... 98 ... 99 ... 100! Наставнице, гори вам капут! ..